

**UCHWAŁA NR LII/471/2024
RADY GMINY LUBSZA**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 ze zm.), Rada Gminy Lubsza uchwala, co następuje:

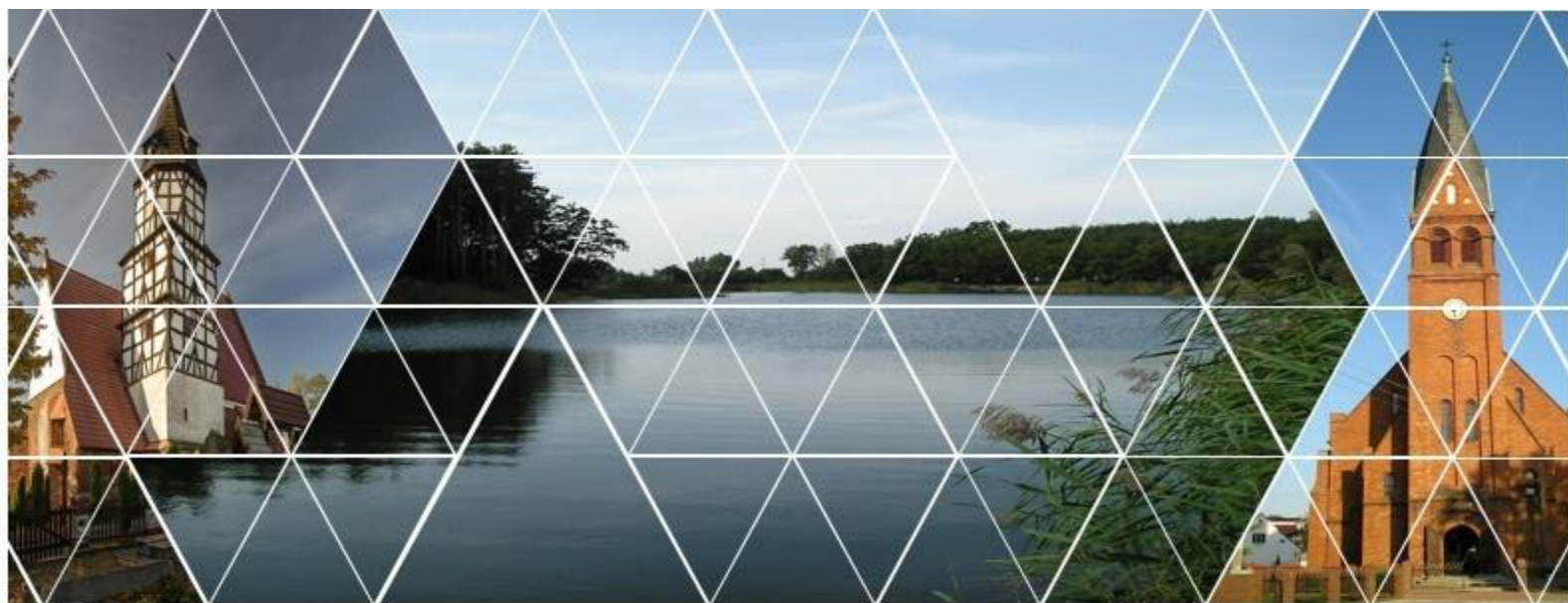
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lubsza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Lubsza

Wojciech Jagiellowicz

Gminny Program Rewitalizacji

Gminy Lubsza

na lata 2023-2030

Opracowanie:

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Podstawa prawna.....	5
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	7
3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej.....	7
3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej.....	8
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy.....	10
4. Synteza diagnozy obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru rewitalizacji	13
4.1 Metodologia diagnozy delimitacyjnej	13
4.1.1 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	14
4.1.2 Podsumowanie prac delimitacyjnych	18
4.1.3 Wyłoniony obszar rewitalizacji	23
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	27
5.1 Gmina Lubsza w zarysie	27
5.2 Podobszar rewitalizacji – Kościerzycy	30
5.3 Podobszar rewitalizacji – Mąkoszyce	37
5.4 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji.....	44
5.5 Potencjały obszaru rewitalizacji	46
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	47
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	48
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	50
8.1 Projekty podstawowe	50
8.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	60
9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań	61
9.1 Komplementarność przestrzenna	61
9.2 Komplementarność problemowa	61
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	61
9.4 Komplementarność międzyokresowa	61
9.5 Komplementarność źródeł finansowania.....	63
9.6 Dostępność	63
9.7 Podsumowanie komplementarności.....	66
9.8 Mechanizmy integracji.....	67
10. Indykatywne ramy finansowe	68
11. Opis struktury zarządzania.....	69
12. System monitoringu i ocena aktualności i stopnia realizacji GPR	70
12.1 Ewaluacja GPR.....	70
12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	71
12.3 Aktualizacja GPR	72
12.4 Harmonogram realizacji	73
12.5 Koszty zarządzania	73
13. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)	75

14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	77
14.1 Uspołecznienie opracowania GPR.....	77
14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR.....	79
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	80
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	80
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	80
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	80
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	80
Załącznik nr 1. Matryca logiczna procesu rewitalizacji	81
Załącznik graficzny – mapa pogłądowa podstawowych kierunków zmian funkcjonalno- przestrzennych.....	83

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 (GPR) jest dokumentem operacyjnym wyznaczającym cele i kierunki działania w perspektywie długookresowej, które mają zapewnić kompleksową rewitalizację na wyznaczonym obszarze gminy. Zaplanowane działania są wobec siebie komplementarne – obejmują działania zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzennej. Dokument ma za zadanie wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do jego zrównoważonego rozwoju. Należy podkreślić, że niniejsze opracowanie jest zgodne z uregulowaniami prawnymi obowiązującymi w Polsce, co dokładnie przedstawiono w rozdziale dotyczącym podstawy prawnej.

Przygotowanie, koordynacja oraz tworzenie warunków do rewitalizacji jest fakultatywnym zadaniem własnym gminy. Decyzja o przystąpieniu do stworzenia GPR wynika m.in. z faktu, iż rozwiązanie niektórych problemów występujących w gminie wymaga bardziej skoncentrowanych działań. Przystępując do opracowania GPR, Gmina Lubsza zobowiązała się zatem do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, na podstawie którego można było wyłonić obszar rewitalizacji. Wyboru tych obszarów dokonano na podstawie analizy i diagnozy Gminy Lubsza pod kątem przede wszystkim negatywnych zjawisk społecznych, a także współistniejących niekorzystnych zjawisk w innych sferach, co szczegółowo przedstawiono w diagnozie delimitacyjnej przeprowadzonej na potrzeby GPR.

2. Podstawa prawna

Nadrzędnym dokumentem, na podstawie którego opracowano Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Innymi, również ważnymi aktami prawnymi regulującymi proces rewitalizacji są:

- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1054 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.),

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990, z 2022 r. poz. 1846 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.),
- Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r.,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 poz. 1079 z późn. zm.).

W dokumencie zawarto wszystkie niezbędne elementy w kontekście merytorycznym (poszczególne rozdziały dokumentu oraz ich zawartość), a także w kontekście organizacyjnym, który obejmuje proces partycypacji społecznej. Pierwszym etapem, prowadzącym do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji było przeprowadzenie diagnozy delimitacyjnej, która doprowadziła do wyłonienia z obszaru Gminy Lubsza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Kształt i powierzchnia obszaru rewitalizacji wynikały z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy oraz analizy potencjałów do prowadzenia działań rewitalizacyjnych, a z drugiej były efektem ograniczeń określonych w ustawie, precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), które mogą zostać objęte GPR.

Potwierdzeniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest uchwała nr XLIV/387/2023 Rady Gminy z dnia 24 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Lubsza. Następnie podjęto uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 (uchwała Rady Gminy Lubsza nr XLV/394/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r.). Ostatnim etapem opracowania GPR był nabór projektów rewitalizacyjnych oraz konsultacje społeczne projektu dokumentu.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225). Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest on podstawą do wprowadzenia zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej Polski w perspektywie roku 2030. Przedstawia zbiór wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju, a także określa ramy prowadzenia polityki regionalnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	-

3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 – najważniejszy dokument strategiczny na poziomie regionalnym, określający główne cele i kierunki rozwoju województwa opolskiego. Według wizji zawartej we wspomnianym dokumencie, województwo opolskie ma stać się regionem cenionej jakości życia wynikającej z unikalnego i uniwersalnego łączenia różnorodności: dynamiki i równowagi, nowoczesności i tradycji oraz otwartości i integracji.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
Cel strategiczny 1- Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
Cel strategiczny 2- Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
Cel strategiczny 3- Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego - określa podstawowe elementy układu przestrzennego oraz ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Cele polityki przestrzennej województwa określone w dokumencie dotyczą m.in.: ochrony naturalnych zasobów środowiska, kształtowania krajobrazów kulturowych, poprawy spójności terytorialnej województwa oraz wykorzystania potencjałów wynikających z układu przestrzennego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Podwyższenie konkurencyjności województwa poprzez wzmocnienie Aglomeracji Opolskiej z zachowaniem policentrycznej struktury systemu osadniczego.	
2. Poprawa spójności terytorialnej województwa poprzez intensyfikację integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
3. Poprawa dostępności terytorialnej województwa poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.	

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych.	
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.	
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.	

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 - poniżej wskazano wybrane priorytety Programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego z którymi spójne są założenia niniejszego GPR:

- FEOP.10 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych opolskiego, w szczególności działanie 10.5 Rewitalizacja na obszarach innych niż miejskie.

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025- dokument określa podstawowe kierunki rozwoju polityki społecznej na poziomie regionalnym oraz zawiera diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 jako dokument ukierunkowany na zwalczanie problemów społecznych, jest komplementarny wobec zapisów przytoczonej strategii.

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Bezpieczna i aktywna rodzina	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
2. Opolski model wsparcia i aktywizacji	
3. Opolskie bez barier	
4. Włączenie społeczne	
5. Ekonomia społeczna drogą do integracji regionalnej	

Strategia Rozwoju Subregionu Brzeskiego na lata 2021-2030 – jest dokumentem mającym na celu stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego subregionu wraz z uwzględnieniem lokalnych potencjałów i uwarunkowań. W skład Subregionu Brzeskiego wchodzi

gminy takie jak: Lubsza, Skarbimierz, Olszanka, Grodków oraz Miasto Brzeg. Poniżej wskazano cele strategiczne wspomnianej strategii.

Strategia Rozwoju Subregionu Brzeskiego na lata 2021-2030	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Wzrost konkurencyjności subregionalnej gospodarki	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
2. Wzmacnianie tożsamości wspólnoty lokalnej w oparciu o wyróżniającą się jakość usług publicznych oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
3. Integracja przestrzenna, techniczna i planistyczna subregionu przy jednoczesnym ograniczeniu zjawiska antropopresji	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Strategia Rozwoju Gminy Lubsza – jest podstawowym dokumentem strategicznym gminy, w której zawarto wizję Gminy Lubsza, która ma stać się gminą bezpieczną od żywiołów i szkodliwych działań ludzi, czystą i atrakcyjną do przybyszów oraz zapewniającą pełen zakres usług mieszkańcom. Poniżej wskazano obszary strategiczne wraz z celami rozwojowymi.

Strategia Rozwoju Gminy Lubsza	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
Ludność • tworzenie warunków do rozwijania inicjatyw gospodarczych • poprawa warunków życia mieszkańców • tworzenie nowych miejsc pracy • przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym • zatrzymanie ludzi młodych w gminie • aktywizacja społeczna mieszkańców we wsiach	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
Osadnictwo • zapewnienie bezpieczeństwa terenu gminy przed wodą • uzbrojenie terenów pod przyszłą zabudowę • przygotowanie terenów przeznaczonych na działalność rekreacyjną • poprawa estetyki zabudowań i otoczenia • poprawa stanu infrastruktury technicznej	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych

Strategia Rozwoju Gminy Lubsza	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
• rozwój budownictwa indywidualnego w gminie	
Środowisko przyrodnicze • stworzenie systemu kanalizacji • ochrona gminy przed wodą (powódź i melioracje) • poprawa świadomości i wiedzy ekologicznej mieszkańców • wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy w różnych dziedzinach • poprawa jakości wody pitnej	Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
Gospodarka i rynek pracy • pozyskanie obcego kapitału- przyciągnięcie inwestorów • restrukturyzacja rolnictwa • rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego • rozwój handlu, usług i gastronomii • rozwój agroturystyki • współpraca z ościennymi gminami w tworzeniu rynku zbytu na produkty rolne	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
Infrastruktura techniczna • poprawa warunków sanitarnych gminy • poprawa stanu usług telekomunikacyjnych • opracowanie szczegółowych strategii w różnych dziedzinach życia gminy • uzbrojenie terenów pod inwestycje • stworzenie dobrego systemu informacji o gminie	Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
Infrastruktura społeczna • modernizacja i tworzenie obiektów sportowo-rekreacyjnych • promocja gminy • poprawa jakości i zakresu usług dla ludności • tworzenie bazy noclegowej i gastronomicznej dla turystów • stworzenie oferty wypoczynku dla mieszkańców miast	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubsza na lata 2015-2025 - jest dokumentem przedstawiającym koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania

negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Jej głównym celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców. Poniżej wskazano cele wyznaczone w strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubsza na lata 2015-2025	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030
1. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność
2. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom	
3. Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie	
4. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	
5. Rozwój aktywności społecznej	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubsza – określa uwarunkowania gminy w sferze przestrzennej (możliwości, ograniczenia, funkcje poszczególnych obszarów) i rekomendacje na temat kierunków rozwoju przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubsza	Gminny Program Rewitalizacji Lubsza na lata 2023-2030
Kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w Studium	Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych

4. Synteza diagnozy obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru rewitalizacji

4.1 Metodologia diagnozy delimitacyjnej

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją powinien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji, wykorzystana w opracowaniu zakłada analizę mierzalnych zmiennych odnoszących się zwłaszcza do sytuacji społecznej (w tym z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), ale również do sfer: gospodarczej, środowiskowej przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Pierwszym etapem prac było przeprowadzenia analizy danych zastanych, która polegała na zgromadzeniu danych statystycznych oraz przydatnych materiałów, które następnie zostały poddane analizie. Poprzez wybór istotnych informacji możliwe było przeprowadzenie właściwej analizy, która obejmowała dokumenty, materiały oraz dane uznane za istotne dla procesu badawczego. Bazując na analizie danych zastanych w opracowaniu dokumentu zastosowano dwa podejścia: statystyczne oraz przestrzenne. Ujęcie statystyczne polega na zgromadzeniu danych, a następnie poddaniu analizie i przetworzeniu na potrzeby opracowania diagnozy delimitacyjnej. Natomiast w podejściu przestrzennym dane statystyczne zaprezentowano w odniesieniu do przyjętych obszarów porównawczych.

Podsumowując, delimitacja składała się z następujących etapów:

1. Podział obszaru gminy na jednostki porównawcze.
2. Wybór kryteriów (wskaźników/zmiennych) delimitacji.
3. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów ze sfery społecznej w wyodrębnionych obszarach, w oparciu o pozyskane dane.
4. Wskazanie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania zarówno w wymiarze społecznym (na podstawie wartości wskaźnika syntetycznego), jak i w pozostałych sferach.
5. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji – czyli obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego obligatoryjne wskaźniki dotyczące kryterium powierzchni

(maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich mieszkańców gminy).

Poniższa mapa prezentuje podział gminy na obszary porównawcze (łącznie 21):

Mapa 1 Podział gminy na jednostki porównawcze

Źródło: opracowanie własne.

4.1.1 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

W celu przeprowadzenia skutecznej diagnozy delimitacyjnej konieczne było wyznaczenie wskaźników, które umożliwiły analizę sytuacji i zjawisk zachodzących na obszarze gminy. Ważne było, aby wybrane zmienne w istotny sposób różnicowały wyznaczone obszary. Zmienne te odnoszą się do zjawisk z sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Katalog wskaźników wykorzystanych do delimitacji zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 1 Kryteria delimitacji

KATEGORIA STREFY	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
STREFA A SPOŁECZNA A	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający aspekt demograficzny. Zmienna obliczona jako różnica między liczbą

KATEGORIA STREFY	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
		urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wmeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców obszaru. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Obciążenie demograficzne	Wskaźnik prezentujący stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (0-14 lat) do liczby osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata). Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu
	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik dotyczący sytuacji związanej z rynkiem pracy. Wskazuje on procentowy udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu
	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący przestępstwa – czyli najpoważniejsze naruszenia prawa (w odróżnieniu do wykroczeń). Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Brzegu
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Brzegu
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Lubczy
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej lokalnej społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Lubczy
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności.

KATEGORIA STREFY	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
		Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Uczestnicy zajęć sportowych	Wskaźnik pokazujący udział liczby uczniów korzystających z zajęć w klubach sportowych w liczbie uczniów ogółem. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
STREFA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający rozwój lokalnej gospodarki prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem różnicy do liczby ludności. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/
STREFA ŚRÓDOWISKOWA	Ilość wyrobów azbestowych na mieszkańca [kg/mieszkańca]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Lubcza. Wartość wskaźnika wyrażona w kg przypadających na jednego mieszkańca. Źródło danych: https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
	Średnie roczne stężenie PM2.5	Wskaźnik dotyczy jakości powietrza w poszczególnych obszarach i wyrażany jest w postaci stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawiający liczbę gospodarstw domowych ogrzewanych przez kotły na paliwo stałe oraz posiadających więcej niż jedno źródło grzewcze. Źródło danych: Inwentaryzacja źródeł ciepła
STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do punktów usług publicznych (apteki, banki, biblioteki, instytucje kultury, poczta, świetlice, urzędy)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1000 mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów rekreacyjnych. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik pokazuje dostępność przystanków w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako procentowy udział przystanków w danym obszarze do ogółu przystanków w gminie.

KATEGORIA STREFY	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ
		Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
	Dostępność infrastruktury rowerowej na km ²	Wskaźnik obrazujący dostępność do tras rowerowych na danym obszarze porównawczym. Wyrażony długością ścieżek rowerowych w stosunku do powierzchni obszaru. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający dostępność do opieki zdrowotnej na danym obszarze porównawczym. Wyrażony liczbą punktów opieki przypadającym na tysiąc mieszkańców. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/
	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
STREFA TECHNICZNA	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków oraz pomników przyrody na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Wskaźnik dotyczący dostosowania budynków użyteczności publicznej do wymagań związanych z termomodernizacją. Zmienna obliczona jako średnia liczba budynków wymagających termomodernizacji na km ² na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy w Lubczy
	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Wskaźnik dotyczący poziomu dostępu do szybkiej sieci internetowej. Zmienna pokazuje jaki procent budynków posiada możliwość wykorzystywania tego typu Internetu. Źródło danych: https://mapbook.uk.gov.pl/

Źródło: opracowanie własne.

4.1.2 Podsumowanie prac delimitacyjnych

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła na identyfikację obszaru zdegradowanego, charakteryzującego się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, największy nacisk położono na analizę sfery społecznej, dla której zakres danych jest najszerszy, a katalog wskaźników najbardziej rozbudowany z uwagi na możliwość pozyskania wiarygodnych, porównywalnych danych.

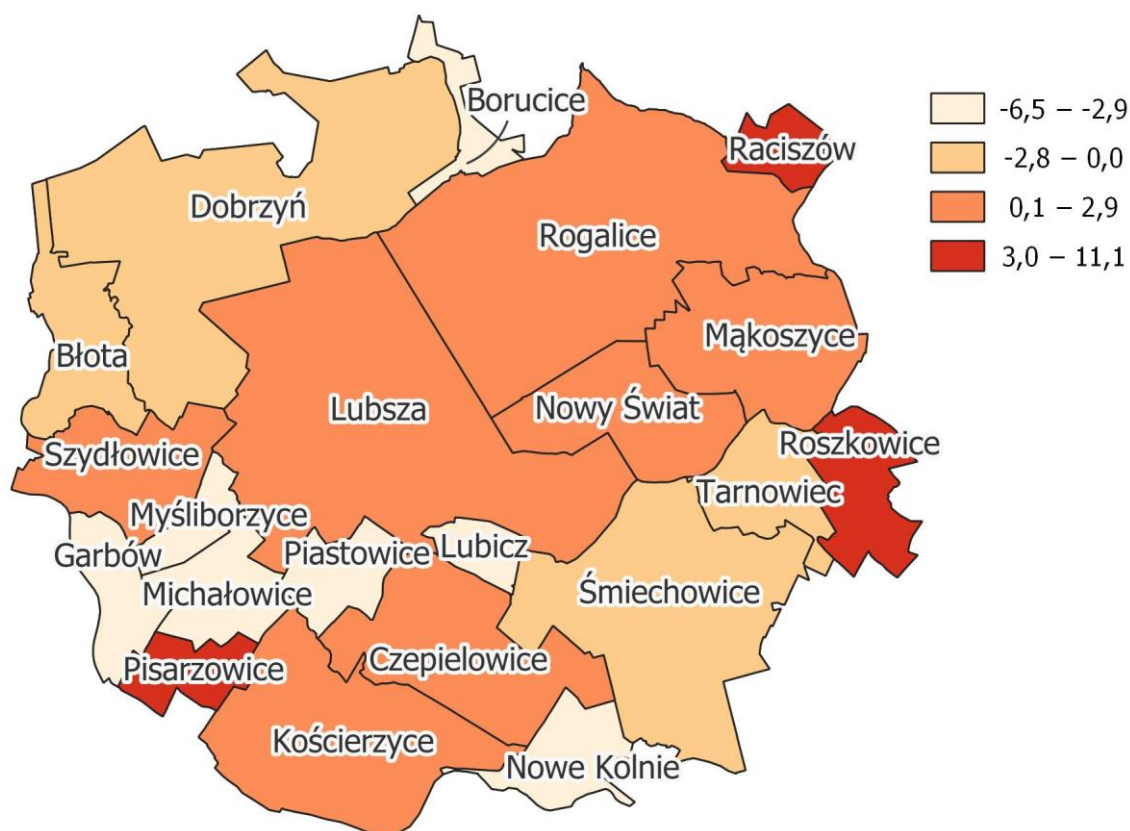
Stopień i skalę negatywnych zjawisk obrazują mierniki opisujące wyżej wymienione sfery. Poniżej zestawiono bilans wskaźników w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych. Kolejne zestawienie prezentuje natomiast syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. W pierwszej kolejności policzono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe). W ten sposób uzyskano porównywalny, syntetyczny wskaźnik degradacji. Następną tabelą przedstawia natomiast zestawienie wskaźników ze sfery pozaspołecznej wraz ze zidentyfikowaną liczbą problemów o wysokim natężeniu na danym obszarze porównawczym.

Tabela 2 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Nr. obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Uczestnicy zajęć sportowych	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1.	Błota	-0,58	0,50	0,88	-0,63	-0,67	-0,74	0,03	0,08	0,10	-0,05	-0,58	<u>-1,7</u>
2.	Borucice	1,00	-0,75	-2,20	-1,71	-1,51	1,69	-0,89	-0,39	-0,47	0,72	0,86	<u>-3,6</u>
3.	Czepielowice	1,51	0,06	0,69	-0,88	-0,88	1,23	-0,89	0,18	0,17	-0,01	0,29	<u>1,5</u>
4.	Dobrzyń	-0,12	0,28	0,09	0,29	0,26	-0,96	-0,62	-0,11	-0,19	0,27	0,66	<u>-0,1</u>
5.	Garbów	-1,82	-0,65	1,15	-0,55	-0,63	1,49	-0,89	0,05	1,14	0,72	-3,17	<u>-3,1</u>
6.	Kościelnyce	-0,25	0,21	0,31	0,80	0,69	0,45	-0,44	0,30	-0,19	0,47	0,07	<u>2,4</u>
7.	Lubicz	1,00	-0,92	0,06	-0,41	-0,39	-1,27	0,41	-1,51	-0,98	-3,60	1,44	<u>-6,2</u>
8.	Lubsza	-0,22	-0,04	0,54	0,96	0,79	0,65	1,21	-0,65	-0,49	-0,50	-0,44	<u>1,8</u>
9.	Mąkoszyce	-0,76	0,28	0,11	0,95	0,86	0,74	1,52	-0,66	-0,34	-0,01	-0,62	<u>2,1</u>
10.	Michałowice	-1,66	0,23	0,20	-0,67	-0,65	-0,13	1,10	-1,19	-0,98	0,30	0,57	<u>-2,9</u>
11.	Myśliborzyce	0,94	-2,21	-2,03	-1,11	-0,88	-1,27	-0,05	-0,07	-0,49	0,72	-0,03	<u>-6,5</u>
12.	Nowe Kolnie	-0,21	-0,22	0,33	-0,21	-0,24	-1,27	0,06	-0,28	-0,98	0,72	-0,46	<u>-2,8</u>
13.	Nowy Świat	1,30	-0,21	-0,51	0,64	0,69	-0,13	-0,89	0,21	-0,40	-0,94	0,54	<u>0,3</u>
14.	Piastowice	-0,92	-0,76	0,87	-1,03	-1,02	0,76	-0,89	-0,36	-0,98	0,72	0,77	<u>-2,8</u>
15.	Pisarzowice	0,11	0,32	1,07	-0,27	-0,38	0,85	2,35	-0,71	-0,30	-0,05	0,01	<u>3,0</u>
16.	Raciszów	0,74	3,11	-1,93	2,70	3,09	-1,27	-0,89	1,38	2,94	0,72	0,54	<u>11,1</u>
17.	Rogalice	0,45	0,14	-0,95	-0,62	-0,48	0,85	1,43	0,49	0,38	-0,05	0,39	<u>2,0</u>
18.	Roszkowice	-1,72	0,01	0,29	0,87	0,75	-0,04	-0,89	3,11	1,53	0,72	1,44	<u>6,1</u>
19.	Szydłowice	-0,41	-0,82	-0,32	0,00	0,04	0,32	0,50	1,34	1,46	-1,02	-0,64	<u>0,4</u>
20.	Śmiechowice	0,78	0,19	0,83	1,09	0,85	-1,27	-0,89	-0,52	-0,53	-0,55	-0,76	<u>-0,8</u>
21.	Tarnowiec	0,84	1,27	0,52	-0,22	-0,27	-0,72	-0,41	-0,69	-0,42	0,72	-0,87	<u>-0,3</u>
Σ	GMINA	-0,09	0,06	0,28	0,13	0,08	0,27	0,38	-0,18	-0,17	-0,02	-0,09	<u>0,6</u>

Źródło: opracowanie własne..

Grafika 1 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne.

Największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych cechuje się obszar: Raciszów, Roszkowice oraz Piszczowice. Wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w obszarze społecznym była we wskazanych powyżej podobzariach najwyższa spośród wszystkich dwudziestu jeden, które zostały wyodrębnione do analiz. Biorąc pod uwagę wskaźniki ze sfery pozaspołecznej, sytuacja kryzysowa występuje szczególnie na obszarach takich jak: Szydłowie, Mąkoszyce Błota oraz Czepielowice.

Tabela 3 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Nr obszaru	Nazwa obszaru	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000	Ilość wyrobów/mieszkańca [kg/mieszkańca]	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność do punktów usług publicznych	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
1.	Błota	53,7	0,00	14,2	0,0%	14,9	86,6%	3,0	0,77
2.	Borucice	78,2	0,00	40,9	8,8%	11,4	85,7%	5,6	2,09
3.	Czepielowice	73,4	-1,41	14,9	0,0%	15,5	81,5%	2,8	0,67
4.	Dobrzyń	38,6	1,75	8,4	0,0%	13,2	78,3%	3,5	0,28
5.	Garbów	39,1	0,00	218,9	0,0%	17,8	77,2%	7,8	1,32
6.	Kościerzycy	65,0	-3,88	28,8	45,4%	16,7	72,5%	1,9	0,58
7.	Lubicz	100,8	0,00	19,0	0,0%	14,1	64,8%	8,4	3,16
8.	Lubsza	72,1	-0,68	18,8	15,0%	13,9	76,9%	5,4	0,33
9.	Mąkoszyce	62,6	0,00	70,6	5,9%	13,3	73,1%	2,8	0,65
10.	Michałowice	85,5	-4,84	92,5	36,8%	18,2	71,8%	3,2	1,69
11.	Myśliborzyce	59,5	0,00	5,8	0,0%	17,6	83,6%	5,4	1,74
12.	Nowe Kolnie	86,4	0,00	4,6	18,8%	14,1	84,6%	6,2	1,21
13.	Nowy Świat	77,4	0,00	76,5	1,5%	12,0	69,5%	6,5	0,59
14.	Piastowice	57,5	0,00	126,3	0,0%	16,7	72,7%	5,7	1,41
15.	Pisarzowice	112,6	-3,00	25,3	37,6%	18,5	63,0%	1,5	2,58
16.	Raciszów	43,5	0,00	285,4	2,3%	12,1	77,3%	14,5	1,62
17.	Rogalice	60,1	-3,00	23,6	27,5%	11,5	76,9%	3,0	0,16
18.	Roszkowice	55,6	0,00	61,3	0,0%	12,8	75,4%	6,9	0,96
19.	Szydłowice	63,1	0,00	7,7	0,0%	16,7	79,6%	2,3	1,31
20.	Śmiechowice	84,2	-4,95	0,0	0,0%	12,3	75,6%	9,9	0,25
21.	Tarnowiec	64,6	0,00	65,6	0,9%	12,9	73,0%	3,1	1,16
Σ	GMINA	70,2	-1,38	38,5	15,0%	13,8	75,3%	3,9	0,63

Dostępność komunikacyjna	Dostępność infrastruktury rowerowej na km ²	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Nazwa obszaru	Nr obszaru
0,31	0,00	0,00	96,0%	5,83	1,4%	0,0%	51,5%	Błota	1.
0,84	0,00	0,00	92,9%	7,96	1,4%	0,0%	42,4%	Borucice	2.
0,42	0,00	2,82	96,1%	5,46	5,4%	2,0%	78,0%	Czepielowice	3.
0,11	0,00	3,51	98,2%	2,21	4,1%	4,0%	66,7%	Dobrzyń	4.
0,26	0,00	0,00	98,6%	0,00	1,4%	0,0%	17,2%	Garbów	5.
0,77	0,19	2,91	95,1%	2,97	24,3%	34,0%	72,2%	Kościerzycze	6.
0,53	0,00	0,00	94,7%	3,69	1,4%	0,0%	0,0%	Lubicz	7.
0,24	0,12	3,40	97,4%	2,94	16,2%	12,0%	80,6%	Lubsza	8.
0,65	0,00	2,84	95,6%	4,92	9,5%	10,0%	0,6%	Mąkoszyce	9.
0,85	0,63	3,23	91,3%	7,62	4,1%	4,0%	88,2%	Michałowice	10.
0,44	0,00	0,00	94,1%	5,66	2,7%	2,0%	93,4%	Myśliborzyce	11.
0,72	0,00	0,00	96,8%	0,96	1,4%	0,0%	0,0%	Nowe Kolnie	12.
0,12	0,00	12,90	97,4%	1,17	1,4%	0,0%	0,0%	Nowy Świat	13.
0,28	0,00	5,75	95,2%	5,63	2,7%	2,0%	4,5%	Piastowice	14.
1,29	0,64	1,50	86,3%	11,59	2,7%	0,0%	70,8%	Pisarzowice	15.
0,81	0,00	0,00	96,6%	9,34	2,7%	4,0%	0,0%	Raciszów	16.
0,29	0,00	6,01	98,6%	0,67	2,7%	4,0%	43,9%	Rogalice	17.
0,19	0,00	0,00	97,8%	6,36	1,4%	2,0%	0,0%	Roszkowice	18.
0,13	0,00	4,50	95,7%	5,78	6,8%	8,0%	3,6%	Szydłowice	19.
0,20	0,00	4,95	98,9%	0,89	2,7%	4,0%	1,4%	Śmiechowice	20.
0,96	0,00	0,00	94,3%	5,40	4,1%	6,0%	0,0%	Tarnowiec	21.
0,36	0,06	2,87	96,9%	3,17	4,8%	4,8%	52,1%	GMINA	Σ

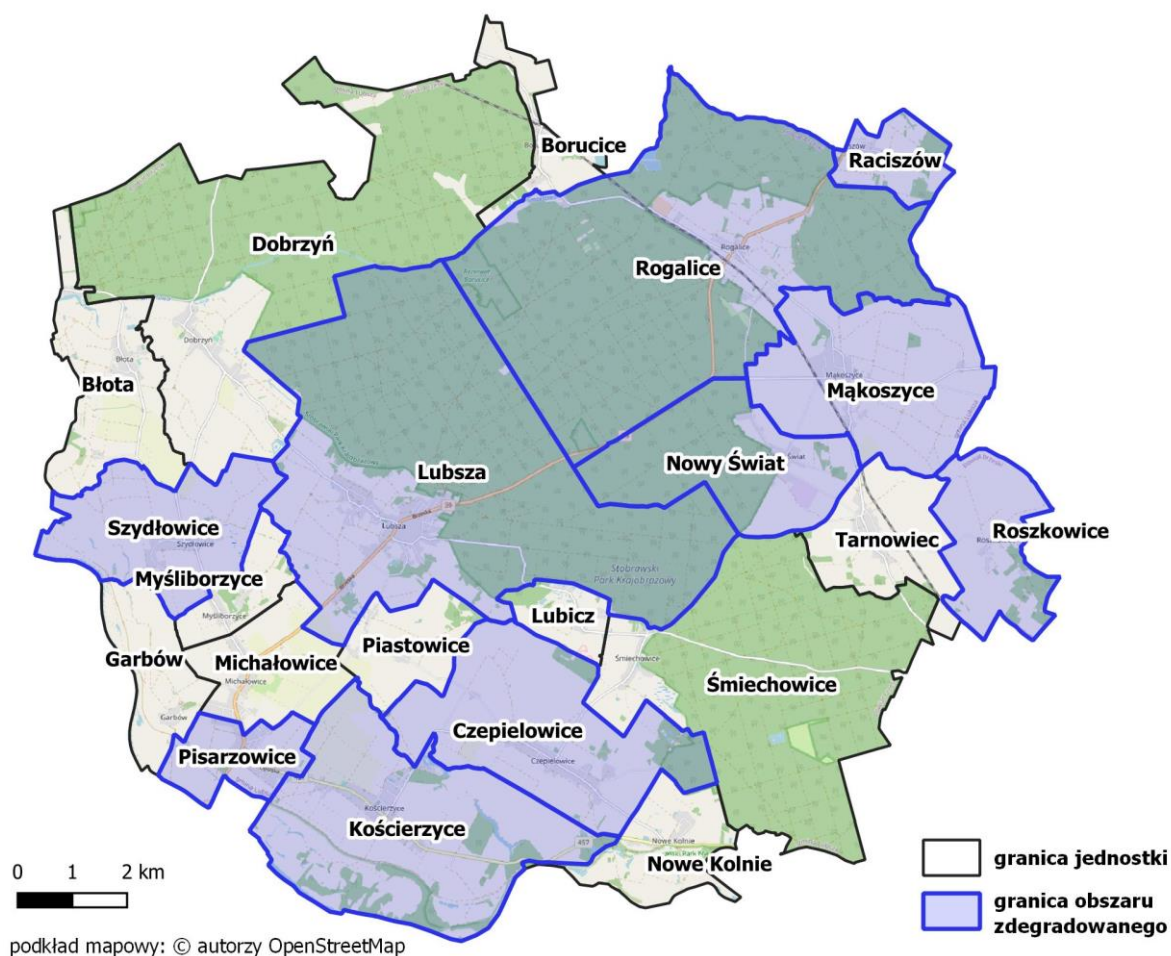
Źródło: opracowanie własne.

4.1.3 Wyłoniony obszar rewitalizacji

W odniesieniu do obowiązujących przepisów ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych. Zgodnie z wymogami art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji, *obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Ponadto obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.*

W przypadku gminy Lubsza jako obszar zdegradowany wskazano tereny obejmujące obszary: Czepielowice, Kościerzycy, Lubsza, Mąkoszyce, Nowy Świat, Pisarzowice, Raciszów, Rogalice, Roszkowice, Szydłowice.

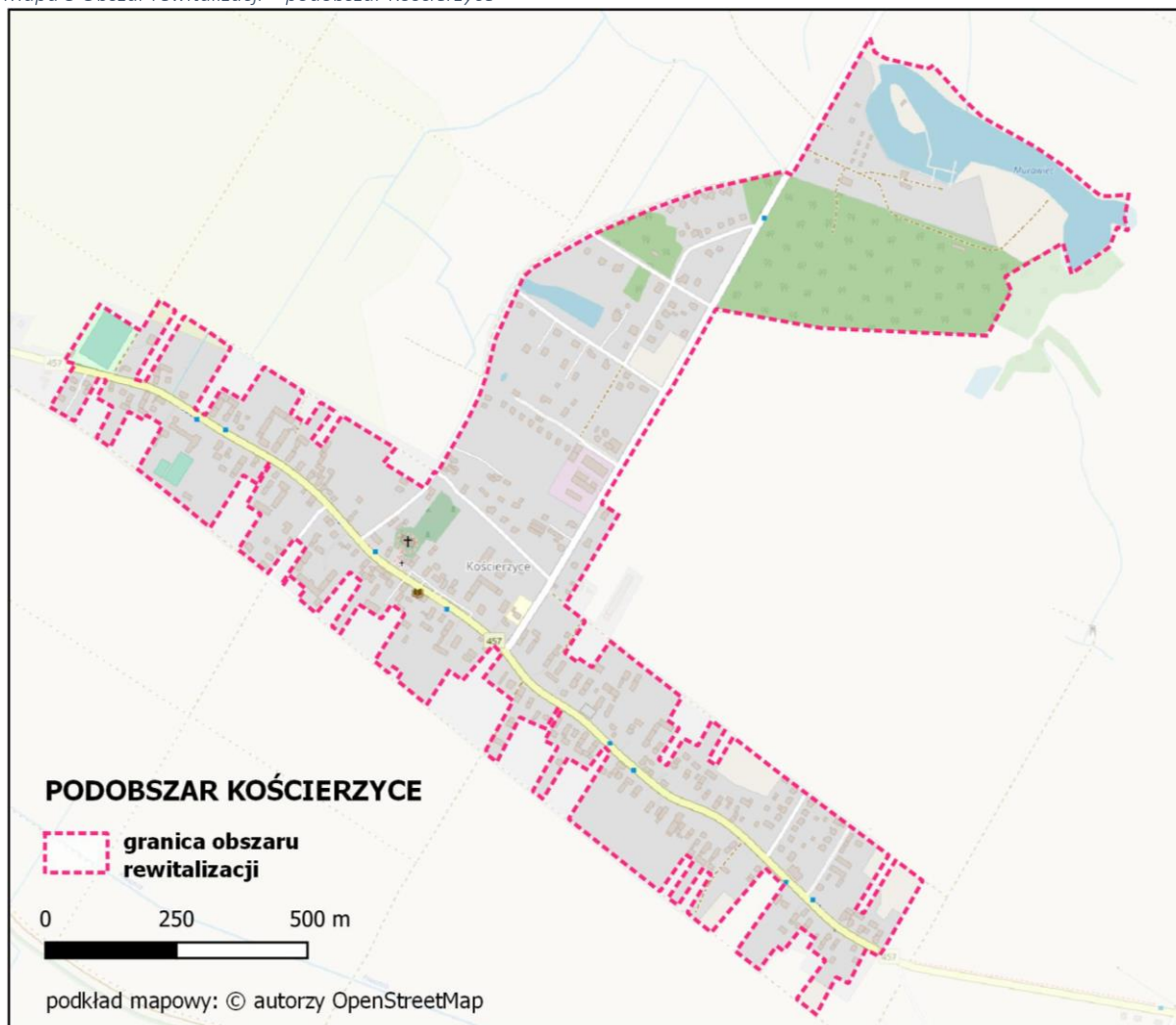
Mapa 2 Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne.

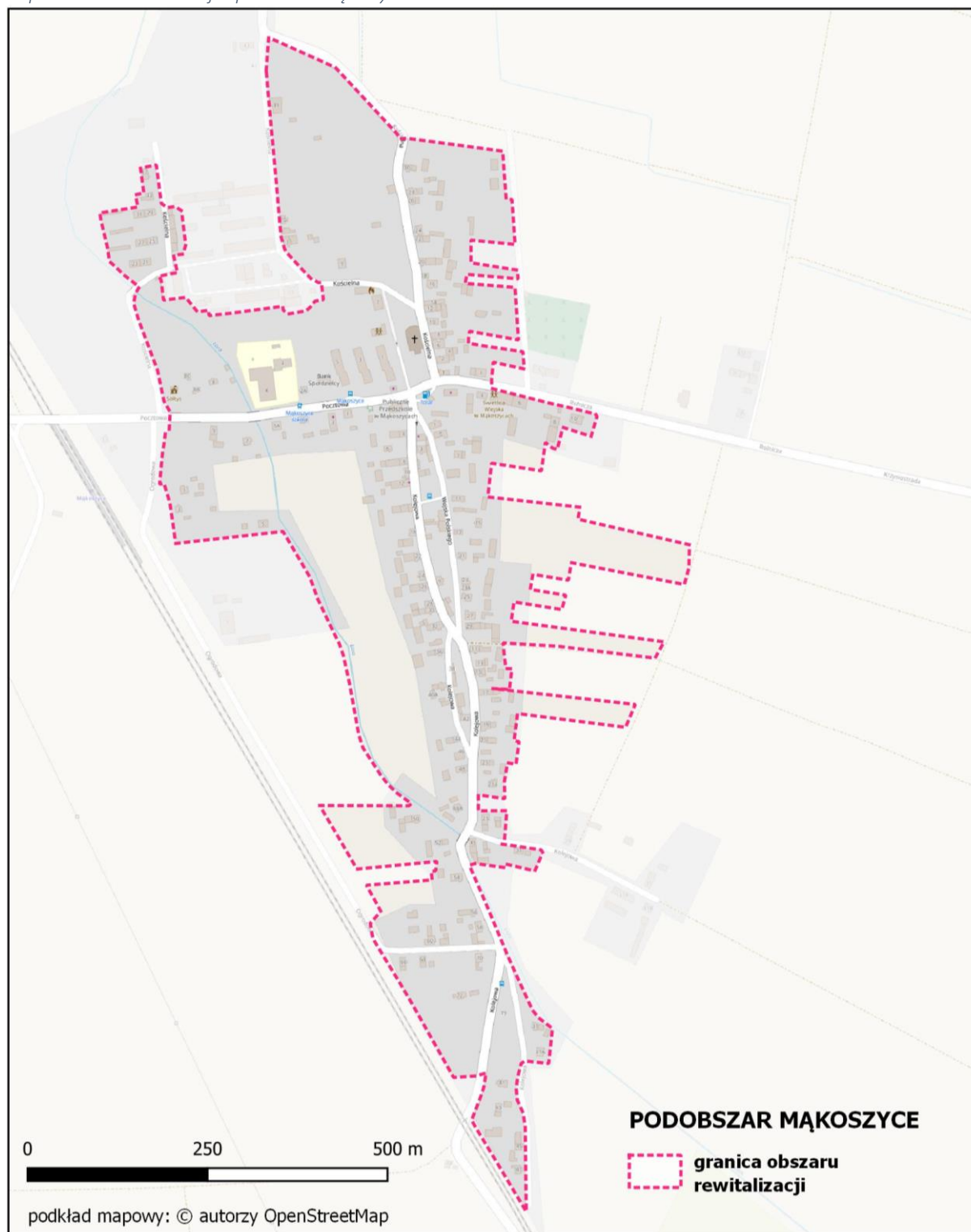
Z każdej części obszaru zdegradowanego wydzielono podobszary, w których obserwuje się szczególne natężenie problemów społecznych oraz współwystępujących z nimi problemów w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Podobszary te składają się na obszar rewitalizacji.

Mapa 3 Obszar rewitalizacji – podobszar Kościerzycze

Źródło: opracowanie własne

Mapa 4 Obszar rewitalizacji – podobszar Mąkoszyce

Źródło: opracowanie własne.

Obszar zdegradowany obejmuje łącznie 60,8% powierzchni gminy, którą zamieszkuje 66% mieszkańców. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje natomiast 0,7% powierzchni gminy oraz 19,7% mieszkańców.

Tabela 4 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

OBSZAR ZDEGRADOWANY	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Czepielowice	1 189	5,6%	708	8%
Kościerzycy	1 548	7,3%	1 030	12%
Lubsza	3 297	15,5%	1 471	17%
Mąkoszyce	1 077	5,1%	703	8%
Nowy Świat	854	4,0%	155	2%
Pisarzowice	311	1,5%	666	8%
Raciszów	246	1,2%	69	1%
Rogalice	3 131	14,7%	333	4%
Roszkowice	519	2,4%	144	2%
Szydłowice	761	3,6%	444	5%
Obszar zdegradowany - całość	12 934	60,8%	5 723	66%
Obszar rewitalizacji	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Kościerzycy	97	0,5%	1 033	11,8%
Mąkoszyce	45	0,2%	683	7,8%
Obszar rewitalizacji - całość	142	0,7%	1 716	19,7%

Źródło: opracowanie własne.

Na wybranych podobszarach rewitalizacji znajdują się tereny wskazane przez Gminę jako zawierające potencjał do prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Potencjał obszaru rewitalizacji daje znaczne możliwości oddziaływania na pozostałe części obszaru zdegradowanego i w związku z tym ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Gmina Lubsza w zarysie

Gmina Lubsza to gmina wiejska położona na granicy województwa opolskiego i dolnośląskiego, w powiecie brzeskim. Zajmuje obszar o powierzchni ok. 212,7 km² i zamieszkują ją 8 722 osoby. Od południa graniczy z Gminą Brzeg, a naturalną granicą tych gmin jest rzeka Odra, w granicach administracyjnych gminy Lubsza Odra jest obwałowana a międzywale stanowi obszar szczególnego zagrożenia powodzią. W północno-wschodniej części graniczy z gminami Namysłów, Świerczów i Popielów. W skład gminy wchodzi 21 sołectw, 10 przysiółków i 1 osada.

Przez teren gminy przebiegają ważne trasy komunikacyjne – droga krajowa nr 39 (DK 39 relacji Brzeg-Lubsza – Namysłów) oraz droga wojewódzka nr 457 (DW 457 relacji Piszczowice – Opole). Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje kolejowe – w Mąkoszycach i Rogalicach, obsługujące linię kolejową relacji Opole-Wrocław-Nadodrze.

Lubsza to gmina o rolniczym charakterze – 45,5% jej powierzchni stanowią a użytki rolne, a kolejne 46% powierzchni zajmują lasy. W związku z tym gmina charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością środowiska przyrodniczego, głównie za sprawą rezerwatów i innych form ochrony przyrody:

- Leśna Woda,
- Lubsza,
- Rogalice i Borucice,
- część Stobrowskiego Parku Krajobrazowego.

W związku z położeniem Lubszy w dolinie Odry nie bez znaczenia dla gminy była powódź z 1997 roku, podczas której zostało zalanych 13 miejscowości, pod wodą znalazło się około 72% budynków mieszkalnych i ucierpiało przeszło 6 200 mieszkańców. Oprócz niebezpieczeństw, które niesie ze sobą sąsiedztwo Odry należy też wskazać na potencjał zarówno pod względem rekreacyjnym (np. mariny, przystanie), jak również gospodarczym na cele żeglugowe (np. nabrzeża przeładunkowe, miejsca postoju dla statków żeglugi śródlądowej).

Współczesny kształt gminy jest wynikiem połączenia dwóch jednostek osadniczych – Wielkiej i Małej Lubszy. W średniowieczu obie wsie położone były obok siebie, nazwa ich pochodzi prawdopodobnie od imienia Lubiesz. Historycznie Lubsza należała do najstarszych posiadłości Brzegu, a dokument lokalizacyjny miasta pochodzi z 1250 roku. W drugiej połowie XVII wieku (1675) po śmierci ostatniego Piasta Śląskiego Jerzego Wilhelma Lubsza dostała się pod panowanie Habsburgów. Wiek XVIII to natomiast okres włączenia Śląska do Prus i zasadniczo państwa niemieckiego, do którego Lubsza należała do 1945 roku. Przełom wieku XIX i XX pozytywnie wpłynął na rozwój gospodarczy i społeczny – wymieniono

wówczas zabudowę drewnianą na nowoczesne budynki mieszkalne, powstawały szkoły oraz inne budynki użyteczności publicznej. Pod względem narodowościowym Lubsza była całkowicie polska. W połowie XIX wieku mieszkańcy mówili po polsku i nabożeństwa także odbywały się w tym języku. Dane spisu ludności z 1890 roku wskazują, iż wsie Lubsza, Dobrzyń, Rogalice, Mąkoszyce oraz Roszkowice w większości były zamieszkiwane przez Polaków. Po II wojnie światowej Lubsza wchodzi w skład państwa Polskiego, a teren gminy zostaje zasiedlony głównie przez mieszkańców wschodnich województw II Rzeczypospolitej (lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego). Obecny kształt gminy i podział administracyjny wynika z przemian przeprowadzonych w latach 1973-1975¹.

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28.) gminny program rewitalizacji powinien zawierać „szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”. Na kolejnych stronach zaprezentowano wyniki prac diagnostycznych przeprowadzonych w oparciu o zgromadzone dane zastane (jakościowe i ilościowe), wywiady pogłębione, spacer studyjny i spotkania warsztatowe poświęcone problemom obszaru rewitalizacji.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji to wypadkowa zastosowanych, technik badawczych, które umożliwiły zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz zidentyfikowanie lokalnych potencjałów.

Analizowany obszar rewitalizacji został wyznaczony decyzją Rady Gminy Lubsza z dnia 24 maja 2023 roku (uchwała Nr XLIV/387/2023 Rady Gminy Lubsza w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lubsza). Akt prawa został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego dnia 30 maja 2023 roku. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1832).

Obszar rewitalizacji składa się z 2 podobszarów:

- Podobszar Kościerzycy,
- Podobszar Mąkoszyce.

Wspólnymi problemami obszaru rewitalizacji są przed wszystkim:

- wyludnianie się miejscowości i starzenie się społeczności lokalnej,
- atomizacja życia społecznego,
- zwiększony poziom bezrobocia,
- niski poziom bezpieczeństwa,

¹ Na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubsza

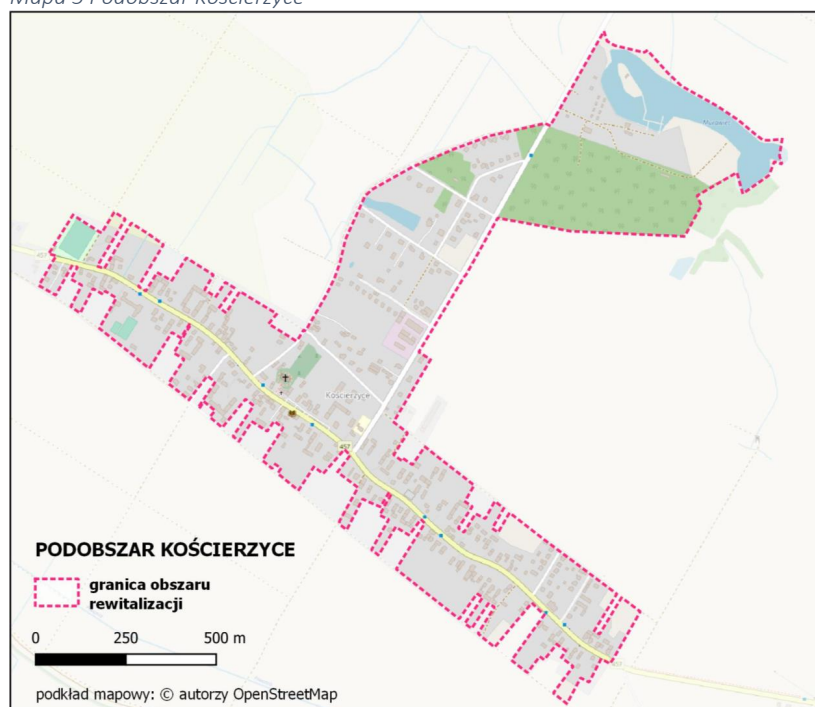
- niski poziom rozwoju gospodarczego.

5.2 Podobszar rewitalizacji – Kościerzycze

liczba mieszkańców	1033
udział mieszkańców w populacji gminy	11,8%
powierzchnia [ha]	97
udział w powierzchni gminy	0,5%

Podobszar rewitalizacji Kościerzycze – obszar wydzielony w ramach granic sołectwa położonego w południowej części gminy Lubsza. To obszar szczególny z punktu widzenia posiadanego potencjału turystycznego. W północnej części miejscowości zlokalizowany jest Ośrodek Wypoczynkowy. Aktualnie to miejsce jest własnością gminy i nie spełnia swojej funkcji. Ośrodek ucierpiał podczas powodzi w 1997 roku, przeszedł modernizację jednak w związku z brakiem funduszy na kolejne inwestycje (przez kolejne lata był dzierżawiony osobom prywatnym). Południowe tereny miejscowości sięgają brzegów rzeki Odry i Stobrowskiego Parku Krajobrazowego. Obszar rewitalizacji w Kościerzycach został ograniczony do centralnie usytuowanych terenów miejscowości z przedłużeniem na północ w kierunku Czepielowic. W latach 1945-1972 miejscowość pełniła rolę siedziby gminy Kościerzycze. W centralnej części miejscowości usytuowany jest kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków) oraz punkty drobnego handlu i usług. Do istotniejszych instytucji publicznych znajdujących na obszarze należy zaliczyć: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czepielowicach w skład którego wchodzi szkoła i przedszkole, Bibliotekę, Świetlicę Wiejską.

Mapa 5 Podobszar Kościerzycze

Źródło: opracowanie własne

Sfera społeczna

Kryzys społeczny występujący na obszarze wynika z kilku czynników. Po pierwsze odnotowuje się tu ujemny przyrost naturalny, jednak jego skala nie jest wyższa niż w gminie. Za wyludnianie się obszaru odpowiedzialne jest wysokie, ujemne saldo migracji. Zgodnie ze zgromadzonymi danymi w 2022 roku z obszaru Kościerzyc wymeldowały się 52 osoby, a zameldowało 31 osób., co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość wskaźnika równą -20,4. Po drugie zauważa się na obszarze wyższą wartość wskaźnika liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców oraz wyższy udział osób pozostających bez zatrudnienia w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Taki stan rzeczy może być związany z niskim poziomem edukacji, niewystarczającymi kwalifikacjami zawodowymi, ograniczonym rynkiem pracy lub biernością zawodową. Konsekwencją wysokiego poziomu bezrobocia jest niski poziom życia mieszkańców i występowanie problemów materialnych, a także problemów związanych z bezpieczeństwem i przemocą. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik liczby klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wynosi 27,2 i jest wyższy niż w gminie. Częściej dochodzi tu także do popełniania przestępstw oraz aktów przemocy.

Tabela 5 Wskaźniki społeczne - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru Kościerzycy
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-7,2	-5,8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-15,4	-20,4
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	21,4	27,2
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	3,6%	4,5%
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	8,7	9,7
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (dane MOPS)	1,8	1,9
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	20,0	27,2
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,9	1,9

Źródło: opracowanie własne

W zakresie aktywności społecznej na podobszarze Kościerzycy działają dwie organizacje pozarządowe, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość wskaźnika na poziomie 1,9 co jest zdecydowanie niższym wynikiem niż wartość gminna.

Potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców obszaru zaspokajane są częściowo przez funkcjonującą Bibliotekę na terenie wsi. Zła kondycja społeczna podobszaru może ulec pozytywnej zmianie dzięki intensyfikacji działań na rzecz wspierania osób bezrobotnych, a także aktywizowania społeczności lokalnej do samoorganizowania się. Działania motywujące do zmiany swojej sytuacji życiowej powinny stanowić rdzeń interwencji rewitalizacyjnej.

Sfera gospodarcza

Wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców wskazuje na występowanie kryzysu w obrębie sfery gospodarczej. Wartość wskaźnika jest niższa niż średnia gminna. Złą sytuację gospodarczą obszaru potwierdza także analiza różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi podmiotami a wyrejestrowanymi. W 2022 roku w Kościerzycach zarejestrowano 6 nowych podmiotów gospodarczych, jednak w tym samym roku wyrejestrowano ich 10, stąd bilans roczny przyjął wartości ujemne.

Tabela 6 wskaźniki gospodarcze - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Kościerzycy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	70,2	65,0
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	-1,38	-3,88

Źródło: opracowanie własne

Niska liczba przedsiębiorstw oraz ograniczanie prowadzenia działalności gospodarczej przez mieszkańców może być powiązana z problemami w sferze społecznej, w szczególności z wyższym poziomem bezrobocia, ale także z ogólnymi, trudnymi warunkami gospodarczymi w kraju.

Sfera techniczna

Kryzys w sferze technicznej wywołany jest dwoma podstawowymi czynnikami:

- brakiem dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami,
- brakiem dostosowania obiektów w zakresie zapotrzebowania na energię cieplną, elektryczną.

Brak wskazanych modernizacji prowadzi do ograniczeń w użytkowaniu budynków przez mieszkańców – w szczególności starszych i z niepełnosprawnościami, a także generuje znaczne koszty ich utrzymania ze względu na zwiększone zapotrzebowanie energetyczne.

Tabela 7 wskaźniki techniczne- porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Kościerzycy
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	4,8%	24,3%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	4,8%	17%

Źródło: opracowanie własne

Poprawa dostępności wskazanych obiektów może być szczególnie istotna w kontekście ogólnopolskich procesów starzenia się społeczeństwa.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kościerzycy to typowa ulicówka z wyraźną osią komunikacyjną, wzdłuż której ulokowane są instytucje publiczne, drobne punkty handlowo-usługowe oraz zabudowa mieszkaniowa. Jak wspomniano, na OR Kościerzycy zlokalizowane są dwa obiekty użyteczności publicznej (świetlica wiejska oraz biblioteka dzielą wspólny budynek). W związku z tym wartość wskaźnika dostępności do usług publicznych jest tu niski.

Grafika 2 Ważniejsze elementy zagospodarowania przestrzennego podobszaru Kościerzycy

Źródło: opracowanie własne

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej zbadano także dostępność terenów rekreacyjnych. Na terenie wsi, w sąsiedztwie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego funkcjonuje orlik oraz boisko, niemniej odnosząc powierzchnię wskazanych obiektów do powierzchni ogółem, wartość wskaźnika dla podobszaru jest niższa niż średnia wartość dla gminy. Jak wspomniano na OR znajduje się także ośrodek wypoczynkowy będący własnością gminy jednak ze względu na stopień degradacji technicznej nie nadaje się do użytku, choć mógłby spełniać ważne funkcje społeczne, stanowiąc miejsce integracji i rozwoju kulturalnego.

Tabela 8 wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Kościerzycy
Dostępność do punktów usług publicznych	3,9	1,9
Udział terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	0,63	0,58
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	96,9%	95,1%

Źródło: opracowanie własne

Do deficytów obszaru w zakresie zagospodarowania przestrzennego należy zaliczyć zatem niedostatek terenów rekreacyjnych. Ich zbyt mała powierzchnia lub niska jakość może przynosić negatywne skutki w postaci ograniczenia dostępności miejsc rekreacji i wypoczynku.

Sfera środowiskowa

W zakresie kwestii środowiskowych zidentyfikowano dwa główne czynniki kryzysowe, których wartości wskaźników przekraczają średnie wartości dla gminy. Pierwsze zagrożenie występujące w sferze środowiskowej związane jest z układem przestrzennym wsi. Większość zabudowań zlokalizowanych jest wzdłuż szlaków komunikacyjnych co zwiększa narażenie na hałas zabudowy mieszkaniowej. Drugim problemem natury środowiskowej jest zwiększone średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego P.M 2.5.

Tabela 9 wskaźniki środowiskowe - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Kościerzycy
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	15,0%	45,4%
Średnie roczne stężenie PM2.5	13,8	16,7

Źródło: opracowanie własne

Problem ten wynika głównie z faktu, iż blisko 72,5% źródeł ciepła użytkowanych na terenie Kościerzyc to kotły na paliwo stałe.

Analiza podobszaru rewitalizacji- Kościerzycy

Tabela 10 Mocne i słabe strony - Kościerzycy

Mocne strony	Słabe strony
Stosunkowo dobre położenie komunikacyjne	Zwiększony poziom bezrobocia
	Występujące zjawisko przemocy i obniżony poziom bezpieczeństwa
	Występowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
Bogactwo przyrodnicze – rzeka Odra, park krajobrazowy	Niski poziom rozwoju gospodarczego wyrażony niską liczbą podmiotów oraz ujemnym bilansem nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów
	Niedostatek terenów rekreacyjnych
	Niska dostępność usług publicznych
Atrakcyjność turystyczna obszaru	Brak dostosowania budynków użyteczności publicznej do osób ze specjalnymi potrzebami
	Niski stopień dostosowania budynków użyteczności publicznej w zakresie energooszczędności
	Przekroczenia norm środowiskowych w zakresie pyłu zawieszonego P.M 2.5

Źródło: opracowanie własne

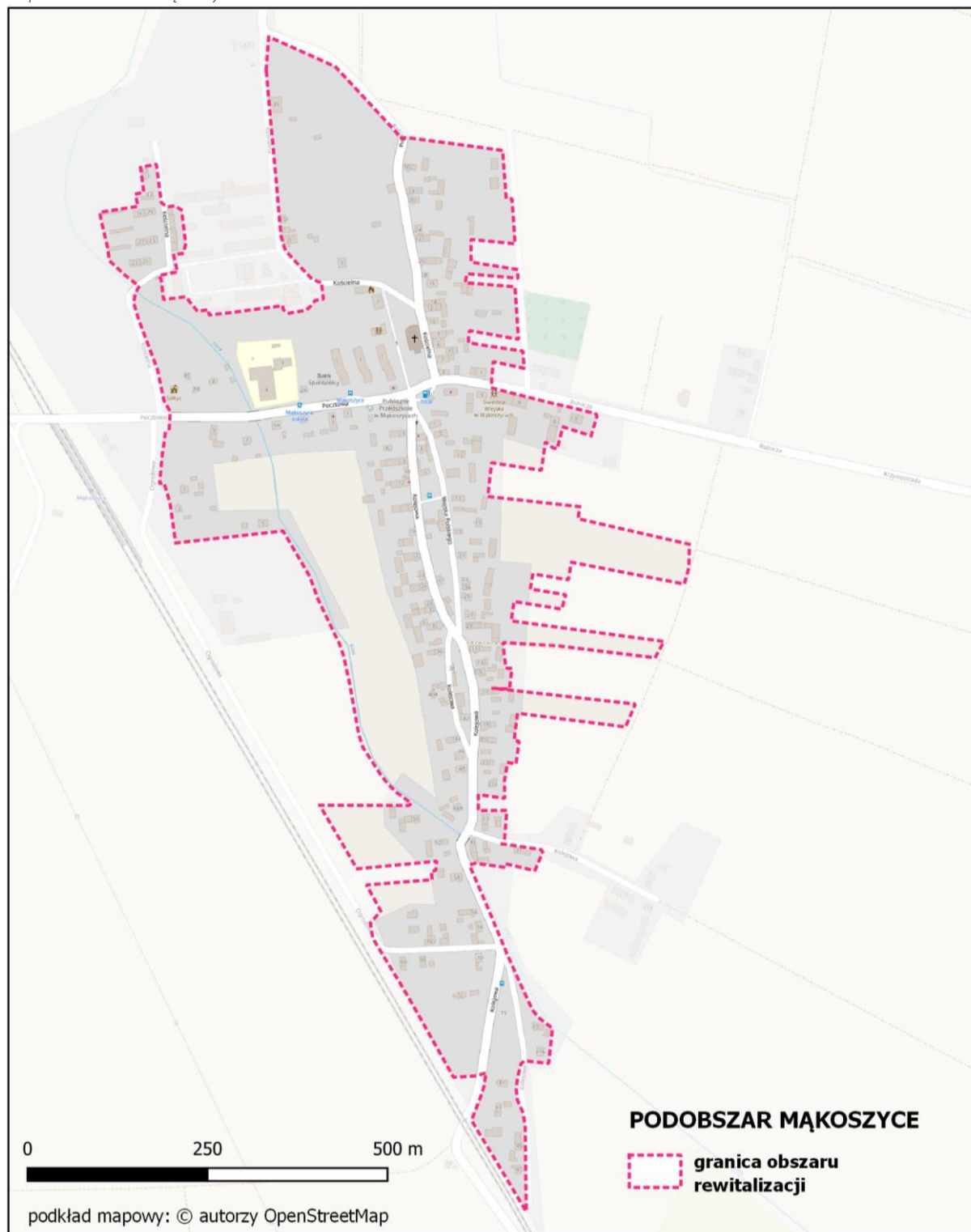
5.3 Podobszar rewitalizacji – Mąkoszyce

liczba mieszkańców	683
udział mieszkańców w populacji gminy	7,8%
powierzchnia [ha]	45
udział w powierzchni gminy	0,2%

Podobszar rewitalizacji Mąkoszyce – obszar wydzielony w ramach granic sołectwa położonego we wschodniej części gminy Lubsza. To obszar rolniczy, zamieszkiwany głównie przez ludność napływową z lata 70, która przybyła tu za pracą w miejscowym PGR. W wyniku transformacji ustrojowej grunty rolne trafiły do prywatnych użytkowników, a zatrudnienie zostało zredukowane o około 95%. Struktura Mąkoszyc podzielona jest na dwie części – starą typowo rolniczą oraz nową obejmującą zabudowę wielorodzinną (bloki). W centrum obszaru Mąkoszyce znajduje się rozległy park pałacowy o powierzchni 3,37 ha. Pochodzi on z pierwszej połowy XIX w. i zachował zabytkowy drzewostan, w którym przeważają gatunki liściaste (platany klonolistne, dęby szypułkowe). W parku położony jest również grobowiec rodu Landsberg, do których to należał nieistniejący już pałac. Całość terenu parku razem z spichrzem dworskim, znajduje się pod opieką konserwatora zabytków. W pobliżu znajduje się jeszcze jeden kompleks parkowy z naturalnym stawem. Do ważniejszych instytucji obszaru należy zaliczyć:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mąkoszycach (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mąkoszycach, Publiczne Przedszkole w Mąkoszycach),
- Świetlica w Mąkoszycach,
- Biblioteka w Mąkoszycach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mąkoszycach.

Mapa 6 Podobszar Mąkoszyce

Źródło: opracowanie własne

Sfera społeczna

Jednym z przejawów kryzysu w sferze społecznej na podobszarze Mąkoszyce jest ujemny przyrost naturalny oraz wysokie, ujemne saldo migracji. Oba te procesy prowadzą do wyludniania się obszaru, a także przyczyniają się do starzenia się społeczności lokalnej. Drugim czynnikiem kryzysu w sferze społecznej jest ponadnormatywna liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców, która jest wyższa niż na obszarze gminy Lubsza. Wyższy poziom bezrobocia niekorzystnie wpływa na status materialny rodzin, choć klientów pomocy społecznej na terenie Mąkoszyc jest mniej niż ich przeciętna liczba w gminie.

Tabela 11 wskaźniki społeczne - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru Mąkoszyce
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-7,2	-1,4
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-15,4	-22,8
Obciążenie demograficzne	0,7	0,7
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	21,4	28,4
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	9,3	10,0
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	8,7	11,4
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	8,3	15,6
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,9	2,8

Źródło: opracowanie własne

Niski poziom życia ogranicza również aktywność społeczną mieszkańców – liczba organizacji pozarządowych w Mąkoszycach jest niższa niż w innych miejscowościach gminy Lubsza.

W kontekście aktywności społecznej warto przytoczyć dane dotyczące uczestnictwa społeczności gminy Lubsza w życiu kulturalnym gminy. Wskazują one na znaczący spadek czytelnictwa wśród mieszkańców, a w latach 2018-2021 spadek liczby imprez kulturalnych i ich uczestników, co najpewniej było wywołane przez pandemię COVID-19. Podkreśla się, iż spadek zarówno aktywności czytelniczej, jak i kulturalnej może wymagać wsparcia i rozbudowy oferty kulturalnej i czytelniczej dla mieszkańców.

Tabela 12 Aktywność kulturalna i czytelnicza mieszkańców gminy Lubsza

	2018	2019	2020	2021	2022	dynamika
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	97	88	66	72	68	-30%
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	17,8	16,4	13,2	15	10	-44%
Imprezy ogółem	21	31	4	18	35	67%
Uczestnicy imprez	1250	2290	220	615	1790	43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Do negatywnych zjawisk występujących na podobszarze należy również zaliczyć niski poziom bezpieczeństwa. Wyraża się on między innymi poprzez stosunkowo wysoką liczbę przestępstw. W 2022 roku przestępstwa popełnione na terenie Mąkoszyc stanowiły ponad 10% ogólnej liczby przestępstw w gminie Lubsza.

Sfera gospodarcza

W 2022 roku na terenie Mąkoszyc funkcjonowały 44 podmioty gospodarcze, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość wskaźnika na poziomie 62,6 i wskazuje na występowanie kryzysu w obrębie sfery gospodarczej. Zauważa się także stagnację w zakresie rejestrowania nowych podmiotów. W 2022 roku zarówno zarejestrowano, jak i wyrejestrowano 2 podmioty.

Tabela 13 wskaźniki gospodarcze - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Mąkoszyce
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	70,2	62,6
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	-1,38	0,0

Źródło: opracowanie własne

Niski poziom przedsiębiorczości może być związany z wcześniej wykazaną niską aktywnością społeczną mieszkańców.

Sfera techniczna

Obszar Mąkoszyc obfituje w obiekty zabytkowe. Liczba zabytków zlokalizowanych na podobszarze stanowi blisko 8% wszystkich zabytków gminy Lubsza. Obiekty zabytkowe są jednocześnie atutem i wyzwaniem dla działań rewitalizacyjnych. Z jednej strony stanowią kapitał stwarzający możliwości promocji podobszaru i wykorzystania turystycznego z drugiej strony, prace modernizacyjne czy rewitalizacyjne takich obiektów wymagają znacznych nakładów finansowych.

Dodatkowo wskazuje się na ograniczone możliwości wykorzystania obiektów użyteczności publicznej (ze względu na brak dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami) i konieczność ponoszenia wyższych kosztów utrzymania w związku z brakiem zastosowania energooszczędnych technologii.

Tabela 14 wskaźniki techniczne- porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Mąkoszyce
Liczba zabytków na km ²	3,1	4,8
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	4,8%	9,5%
Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	4,8%	11,4%
Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	52,1%	0,6%

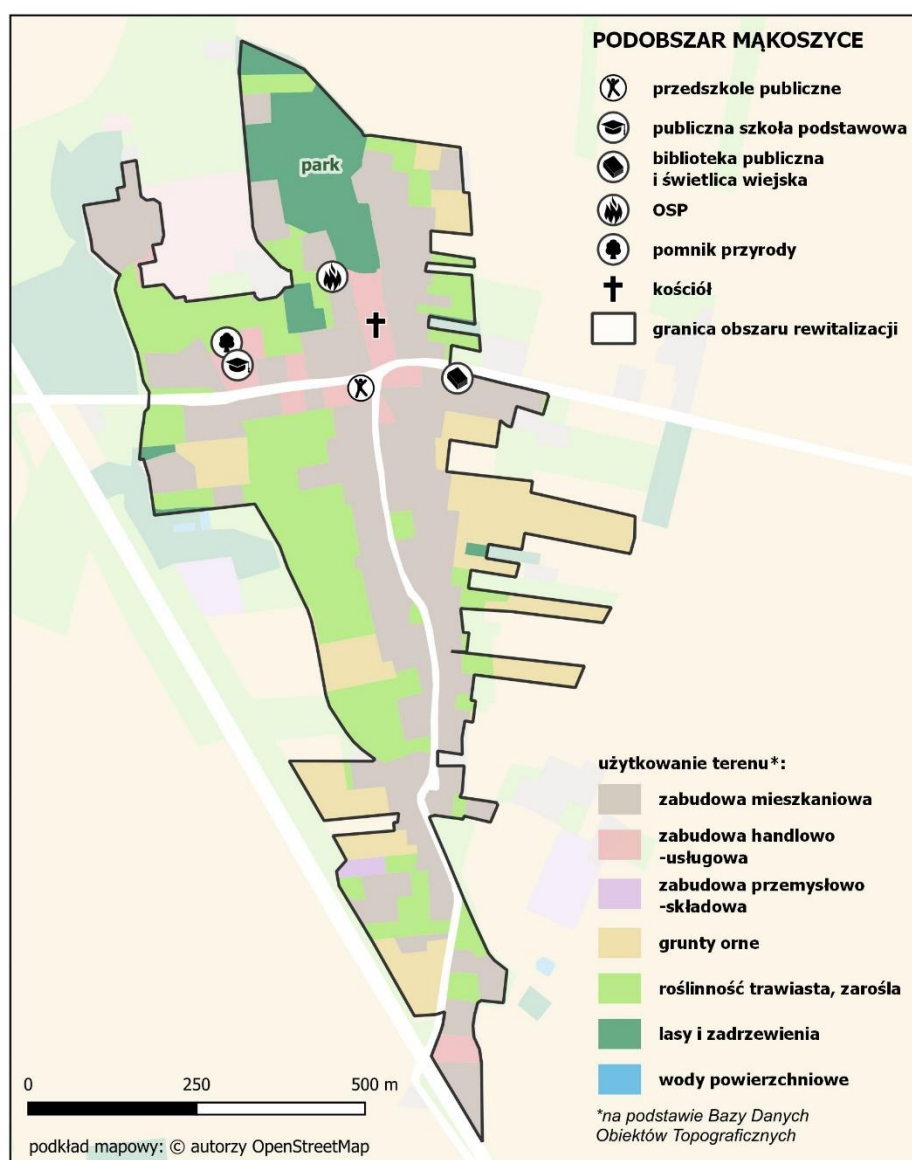
Źródło: opracowanie własne

W związku z niedostatkami w sferze technicznej mieszkańcy podobszaru mają również ograniczony dostęp do szybkiego internetu. Taki stan rzeczy może negatywnie rzutować na jakość życia mieszkańców, a także utrudniać prowadzenie działalności gospodarczej.

Sfera przestrzenno-funkcyjna

Podobszar Mąkoszyce charakteryzuje się ograniczoną dostępnością do usług publicznych – przelicznik, liczba punktów świadczących usługi publiczne w stosunku do liczby mieszkańców jest niższy niż wartość dla gminy Lubsza. Dodatkowo obserwuje się ograniczoną dostępność opieki zdrowotnej, co w kontekście starzejącej się społeczności lokalnej może przynieść negatywne skutki w postaci dalszego wyludniania się miejscowości.

Grafika 3 Ważniejsze elementy zagospodarowania podobszaru Mąkoszyce

Źródło: opracowanie własne

Do zalet obszaru można zaliczyć stosunkowo dużą powierzchnię terenów zielonych i rekreacyjnych – głównie za sprawą zlokalizowanego parku pałacowego wraz z przyległą gorzelnią, jednak jakość tych terenów, stan techniczny obiektów i poziom ich wyposażenia jest niezadowalający. Wspomniany park pałacowy jest aktualnie zaniedbany i jest miejscem, gdzie dochodzi do aktów wandalizmu i spożywania alkoholu. Aktualnie gmina kończy inwestycję związaną z nową świetlicą wiejską, ulokowaną na terenie przylegającym do parku. Park po właściwej modernizacji i zabezpieczeniu mógłby stać się naturalnym zapleczem dla działalności świetlicy i pełnić funkcje integrujące lokalną społeczność.

Ponadto na terenie Mąkoszyc funkcjonuje 7 przystanków autobusowych oraz stacja kolejowa, co pozytywnie wpływa na dostępność komunikacyjną podobszaru.

Elementem, wokół którego warto budować proces rewitalizacji, jest potencjał rekreacyjny i turystyczny obszaru w postaci historycznych parków i innych terenów rekreacyjnych.

Tabela 15 wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Mąkoszyce
Dostępność do punktów usług publicznych	3,9	2,8
Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	2,9	2,8

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

W zakresie kwestii środowiskowych warto odnotować, iż w Mąkoszycach zlokalizowanych jest 14 obiektów zawierających azbest lub wyroby azbestowe. Substancja ta jest niezwykle niebezpieczna dla zdrowia człowieka (w szczególności włókna azbestowe uwalniane podczas utylizacji) i powinna być jak najszybciej usunięta. Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano występowanie 70,6 kg na mieszkańca przy średniej wartości dla gminy Lubsza na poziomie 38,5 kg.

Tabela 16 problemy środowiskowe - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Lubsza	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Mąkoszyce
Masa wyrobów azbestowych na mieszkańca [kg/os]	38,5	70,6

Analiza podobszaru Mąkoszyce

Tabela 17 Mocne i słabe strony – Mąkoszyce

Mocne strony	Słabe strony
Dostępność parków	Depopulacja obszaru
Wyższy poziom zaradności mieszkańców (mniejsza liczba klientów pomocy społecznej)	Starzenie się społeczności lokalnej
Rezerwy terenów, które mogą pełnić funkcje rekreacyjne	Niski poziom rozwoju gospodarczego, stagnacja gospodarcza
Obecność zabytków na podobszarze	Zwiększony poziom bezrobocia
Funkcjonowanie instytucji skupiających społeczność lokalną (OSP, świetlica wiejska, biblioteka)	Niski poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej do osób ze specjalnymi potrzebami
Korzystne uwarunkowania komunikacyjne	Niska dostępność usług publicznych w stosunku do liczby mieszkańców
	Niski poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej w zakresie energooszczędności
	Występowanie wyrobów zawierających azbest
	Obniżająca się aktywność kulturalna (czytelnicza) oraz stosunkowo niska aktywność obywatelska
	Niska dostępność szybkiego internetu

Źródło: opracowanie własne

5.4 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji

Procesy identyfikowane na podobszarach są ze sobą powiązane i wywierają na siebie wpływ. Zidentyfikowane zjawiska rodzą istotne problemy, a ich skutki wpływają na obecną sytuację obserwowaną na obszarze rewitalizacji oraz w całej gminie Lubsza. Poniżej przedstawiono listę zidentyfikowanych przyczyn problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Problem	Przyczyna	Skutek	Potrzeby i wyzwania
bezrobocie, wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	zmiany społeczno-gospodarcze, ograniczenie zatrudnienia przez dużych pracodawców w szczególności gospodarstwa rolne	występowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, marginalizacja, utrwalenie niekorzystnych modeli zachowań, możliwość wystąpienia patologii społecznych (problemy z alkoholem)	zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, prowadzenie działań aktywizujących, wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do różnorodnych usług społecznych lub rynku pracy (nabywanie nowych kwalifikacji, wsparcie w prowadzeniu i zakładaniu działalności gospodarczej)
wyludnianie się obszaru	brak atrakcyjnych miejsc zatrudnienia oraz możliwość rozwoju zawodowego, ograniczony rynek pracy	problemy demograficzne obszaru, starzenie się społeczności lokalnej, migracje ludności za pracę, częste migracje młodzieży, obniżający się standard życia mieszkańców między innymi poprzez kurczenie się wpływów podatkowych i obniżanie zdolności inwestycyjnych gminy	podniesienie jakości życia, zbudowanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego – w zakresie kultury, sportu i rekreacji w powiązaniu z ułatwieniami komunikacyjnymi
atomizacja życia społecznego, rozluźnienie więzi społecznych	ruchy migracyjne powodują wyrwy w lokalnej społeczności, ponadto w wywiadach pogłębionych mieszkańcy wspominali o silnym ruchu suburbanizacyjnym ze strony Brzegu (mieszkańcy z Brzegu osiedlają się na terenie gminy jednak nie korzystają z jej oferty, a traktują ją jedynie jako miejsce zamieszkania, a nie codziennego życia).	problemy w integracji nowych sąsiadów, spadające poczucie bezpieczeństwa, alienacja i pozostawienie mieszkańców „samych sobie”	wzmocnienie poczucia tożsamości wśród wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz gminy Lubsza

Problem	Przyczyna	Skutek	Potrzeby i wyzwania
niezadowalająca jakość terenów zielonych, sportu i rekreacji	brak odpowiedniego zagospodarowania i aranżacji przestrzeni ze względu na chroniony lub zabytkowy charakter obiektów, co wymaga znacznych nakładów finansowych	występowania powierzchni zielonych, które aktualnie nie spełniają swoich pierwotnie założonych funkcji (integracji, rekreacji, rozrywki)	zmiana zagospodarowania przestrzeni i obiektów w kierunku wzbogacenia ich o dodatkowe funkcje – sportowe, rekreacyjne, integracyjne, wypoczynkowe
Niedostosowanie do potrzeb i wzrost kosztów utrzymania obiektów użyteczności publicznej	zapóźnienia w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów	funkcjonujące obiekty użyteczności publicznej często są niedostosowane do aktualnych potrzeb (nie spełniają wymagań dostępności i energooszczędności)	dostosowanie do różnych grup użytkowników (dzieci, młodzieży, osób w wieku produkcyjnym, seniorów) i modernizacja obiektów w celu nadania nowych funkcji (klubów seniora, świetlic)

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny stanowić odpowiedź na zdiagnozowane problemy, zapobiegać im oraz dążyć do likwidowania przyczyn zjawisk kryzysowych. W przypadku poszczególnych obszarów kluczowe jest zapobieganie ich wyludnianiu, a także przeciwdziałanie występowaniu problemów społecznych, takich jak zwiększony poziom bezrobocia czy niskie poczucie bezpieczeństwa. Możliwość taką stworzyć może poprawa warunków dzięki modernizacji budynków i obiektów, które mogą służyć działaniom integracyjnym, jak i stworzenie atrakcyjnej oferty, która sprzyjać będzie integracji społeczności lokalnej. Kompleksowe przedsięwzięcia obejmujące oddziaływanie społeczne oraz interwencję infrastrukturalną pozwolą na ożywienie obszaru rewitalizacji oraz będą przeciwdziałać problemom społecznym.

5.5 Potencjały obszaru rewitalizacji

Diagnoza delimitacyjna, diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji, spacer studyjne, wywiady pogłębione z interesariuszami rewitalizacji i obserwacje w terenie pozwoliły na wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

Sfera społeczna

- funkcjonowanie środowisk integrujących społeczność lokalną (OSP, KGW)

Sfera gospodarcza

- potencjał w zakresie obsługi ruchu turystycznego (ośrodek wypoczynkowy)

Sfera środowiskowa

- atrakcyjność terenów leśnych, potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy
- funkcjonowanie rozległych terenów zielonych
- występowanie cennych przyrodniczo obszarów chronionych
- brak hałasu komunikacyjnego (za wyjątkiem Kościerzyc)

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

- dostępność obiektów o charakterze integrującym społeczność lokalną (remizy, świetlice wiejskie, biblioteki)
- możliwość wykorzystania zasobów zabytkowych – w szczególności parków i terenów rekreacyjnych

Sfera techniczna

- zmodernizowana część budynków użyteczności publicznej
- dostępność szybkiego internetu (Kościerzycy)

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji wizja jest obowiązkowym elementem programu rewitalizacji. Dzięki pogłębionym pracom diagnostycznym, analizie przyczynowo skutkowej problemów obszaru rewitalizacji, a także identyfikacji potencjałów, poniżej zaprezentowano pożądany stan obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu zaplanowanych działań.

W

I

Z

J

A

Po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych nastąpiło ożywienie społeczne i gospodarze obszaru. Osoby w trudnej sytuacji życiowej zostały otoczone profesjonalnym wsparciem, a dzięki zwiększonej dostępności obiektów użyteczności publicznej, mieszkańcy stali się silniej zintegrowani i tworzą realnie działającą wspólnotę.

Odnowione miejsca rekreacji i wypoczynku oraz dynamiczne instytucje kulturalne zachęcają użytkowników do regularnej aktywności.

Uwolniony turystyczny potencjał wpływa na wzrost lokalnej gospodarki i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. W obszarze rewitalizacji dostępne są wysokiej jakości usługi publiczne, które wspierają mieszkańców i zapewniają równe szanse i możliwości rozwoju.

7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wizja zostanie urzeczywistniona dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych.

Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a w dalszej części dokumentu zbiór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Trzy cele strategiczne obejmują swoim zakresem 5 analizowanych sfer – społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Realizacja zaproponowanych celów ma przyczynić się do ożywienia, rewitalizacji i odnowy obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 1	Zintegrowana i aktywna społeczność
Cel strategiczny 2	Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Cel strategiczny 3	Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych

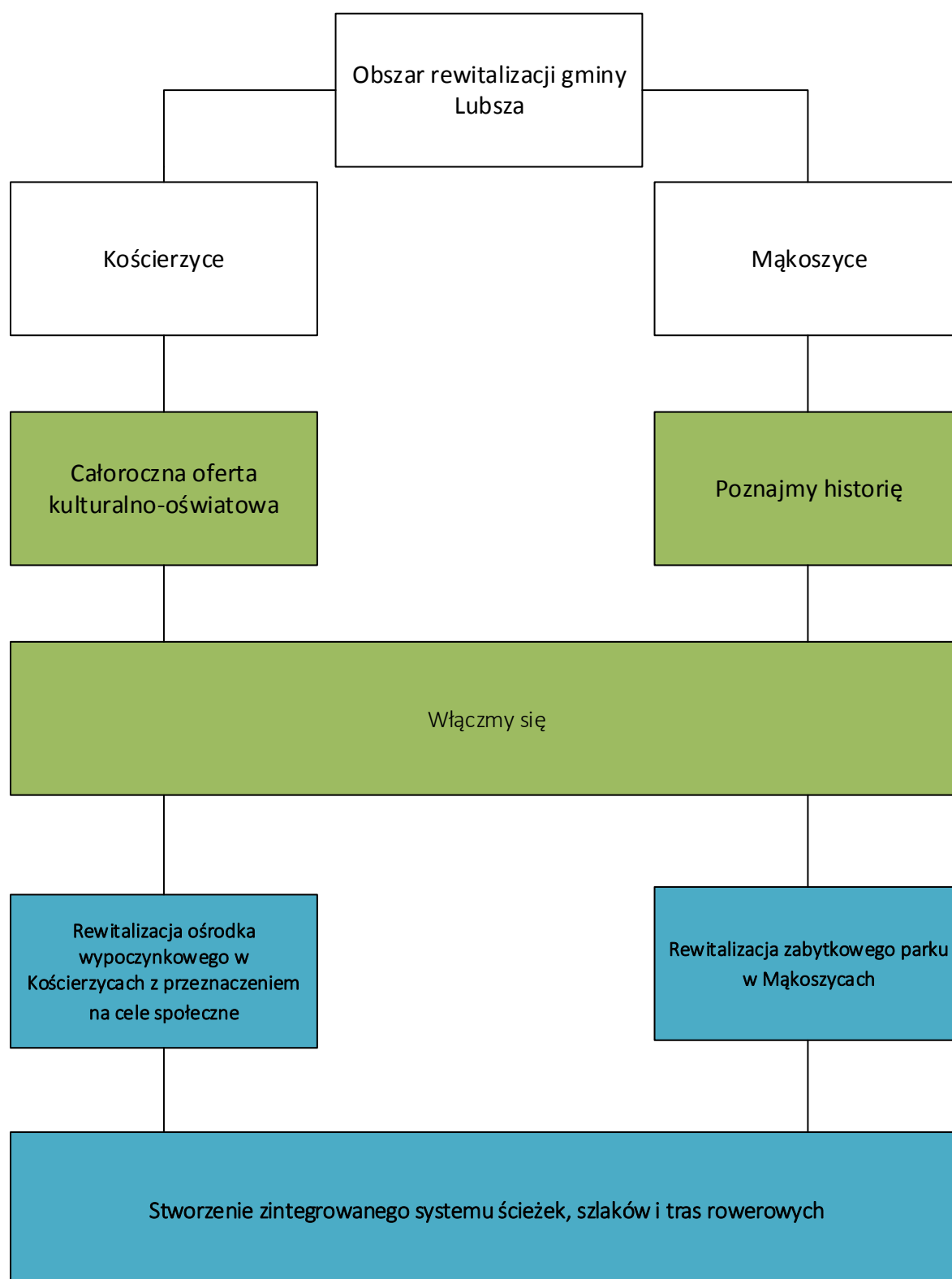
Sfera	Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Społeczna i gospodarcza	1. Zintegrowana i aktywna społeczność	1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie, bezrobotne) 1.2 Wykorzystanie potencjału turystycznego i wypoczynkowego obszaru rewitalizacji i gminy Lubsza 1.3 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy na obszarze rewitalizacji 1.4 Wsparcie organizacji pozarządowych i społecznych	Funkcjonowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (bezrobotnych), klientów pomocy społecznej, osób starszych, niepełnosprawnych,) Niższy niż w pozostałych częściach gminy rozwój gospodarczy Brak dostosowanej do potrzeb oferty kulturalnej, rekreacyjnej	funkcjonowanie środowisk integrujących społeczność lokalną (OSP, KGW)	- spadek liczby osób bezrobotnych - spadek liczby klientów OPS - wzrost liczby miejsc pracy - wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, - poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji - większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych - zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym gminy - wzrost liczby odwiedzających turystów
Techniczna i przestrzenno-funkcjonalna	2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne	2.1 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej 2.2 Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	Utrata funkcji obiektów i przestrzeni publicznych, brak ich dostosowania do potrzeb społecznych Wysoki poziom degradacji technicznej obiektów Ograniczenia lub brak możliwości w użytkowaniu obiektów ze względu na brak modernizacji obiektów	- dostępność obiektów o charakterze rekreacyjnym - możliwość wykorzystania walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki weekendowej - potencjał do rozwoju usług związanych z turystyką i rekreacją - dostępność obiektów służących integracji	- poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji - wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji - aktywne korzystanie z lokalnych przestrzeni - powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom - poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych
Środowiskowa	3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych	3.1 Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań	Niezadowalająca jakość powietrza korzystanie z nieekologicznych, niskosprawnych źródeł ciepła	- cenne obszary chronione - potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną, zarówno w obszarze wytwarzania, jak i użytkowania energii - propagowanie zastosowania w budynkach jednorodzinnych nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii cieplnej - wykorzystanie potencjału przyrodniczego do rozwoju i promocji gminy	- rozwinięta infrastruktura techniczna z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne - poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej - odpowiedzialność społeczna w zakresie poszanowania środowiska oraz lokalnych zasobów naturalnych - wzrost liczby turystów odwiedzających gminę

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

8.1 Projekty podstawowe

Interwencja została zaplanowana w ten sposób aby każdy z projektów społecznych (wyróżnione zielonym) był osadzony w rewitalizowanej infrastrukturze (projekty wyróżniono kolorem niebieskim).

W związku z planem ubiegania się Gminy Lubsza o wpis Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 na oficjalny wykaz programów rewitalizacji województwa opolskiego projekty rewitalizacyjne uporządkowano wyróżniając w pierwszej kolejności projekty podstawowe, a następnie pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty przeznaczone do finansowania z Działania 10.5 FEO opatrzone odpowiednim przypisem w polu źródła finansowania. Należy pamiętać iż, Instytucja Zarządzająca, definiuje interwencję rewitalizacyjną, jako fizyczną regenerację i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, mającą na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowaną terytorialnie i prowadzoną przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Podobszar Kościerzycy

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1.	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach z przeznaczeniem na cele społeczne
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Ośrodek w Kościerzycach, 49-314 Pisarzowice
Opis przedsięwzięcia	Realizacja przedsięwzięcia ma za zadanie rewitalizację ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach w celu przywrócenia jego pierwotnej funkcji i przeznaczenia. W ramach przedsięwzięcia wykonane zostaną prace związane z zielono-niebieską infrastrukturą służącą celom ochrony bioróżnorodności, rekultywacja terenu ośrodka - prace przy zieleni i zbiorniku wodnym, m.in. budowa pomostu na wyspę na terenie ośrodka. Należy pamiętać, iż realizacja inwestycji może wymagać osobnych uzgodnień z odpowiednimi organami i instytucjami (w tym RDOŚ).
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni Sposób pomiaru: dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury Sposób pomiaru: protokół odbioru
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami w tym z różnymi niepełnosprawnościami będą miały zagwarantowany swobodny dostęp do zrewitalizowanej infrastruktury (np. usunięcie barier architektonicznych, instalacja odpowiedniego wyposażenia, dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.)
Czas realizacji	2024-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	2 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.5) – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Podobszar Mąkoszyce

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2.	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja zabytkowego parku w Mąkoszycach
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: 49-315 Mąkoszyce, dz. nr 34/46
Opis przedsięwzięcia	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. W ramach przedsięwzięcia wykonane mają zostać prace związane z zieloną infrastrukturą służącą celom ochrony bioróżnorodności, rekultywacja terenu parku, prace przy zieleni, remonty ścieżek i alejek parkowych oraz wykonanie małej architektury. W drugim etapie inwestycji planuje się remont i modernizację na cele społeczne przylegającej do parku gorzelni stanowiącej integralny element nieruchomości. Należy pamiętać, iż realizacja inwestycji może wymagać osobnych uzgodnień z odpowiednimi organami i instytucjami (w tym RDOŚ).
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni. Liczba osób ze specjalnymi potrzebami korzystających ze zrewitalizowanych obiektów. Sposób pomiaru: monitoring, dokumentacja fotograficzna
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami w tym z różnymi niepełnosprawnościami będą miały zagwarantowany swobodny dostęp do zrewitalizowanej infrastruktury (np. usunięcie barier architektonicznych, instalacja odpowiedniego wyposażenia, dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.)
Czas realizacji	2024-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	2 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.5)

	– fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
--	---

Podobszar Kościerzycze

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3.	
Nazwa przedsięwzięcia	Całoroczna oferta kulturalno-oświatowa
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Ośrodek w Kościerzycach, 49-314 Pisarzowice
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie ma za zadanie zmotywować mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także mieszkańców całej gminy Lubsza do aktywnego włączenia się w życie społeczne gminy. Jak wskazała diagnoza delimitacyjna, aktywność mieszkańców na polu kulturalnym i czytelnictwem w wyniku pandemii obniżyła się. Zrewitalizowana infrastruktura będzie stanowiła zaplecze dla organizacji dodatkowej oferty kulturalnej dla mieszkańców. Proponuje się: – organizację świąt okolicznościowych (Mikołaj, kolędowanie, pierwszy dzień wiosny, dzień kobiet, dzień dziecka itp.) – organizację akcji Narodowe Czytanie, – organizację międzyszkolnych zawodów kajakowych, – organizację warsztatów kreatywnych dla różnych grup wiekowych
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Zintegrowana i aktywna społeczność
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Liczba dodatkowych zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla różnych grup społecznych i wiekowych. Sposób pomiaru: listy obecności Wskaźniki rezultatu: Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych w zrewitalizowanej przestrzeni. Liczba osób ze specjalnymi potrzebami korzystających z nowej oferty. Sposób pomiaru: listy obecności
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami w tym z różnymi niepełnosprawnościami będą miały zagwarantowany swobodny udział w organizowanej ofercie poprzez jej dostosowanie do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.)

Czas realizacji	2024-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	300 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Podobszar Mąkoszyce

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4.	
Nazwa przedsięwzięcia	Poznajmy historię
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: 49-315, Mąkoszyce, dz. nr 34/46
Opis przedsięwzięcia	W celu wzmocnienia lokalnej tożsamości i zacieśnienia więzów pomiędzy mieszkańcami i miejscowościami w których mieszkają proponuje się organizację cyklu spotkań poświęconych historii Mąkoszyc. W trakcie spotkań i warsztatów planuje się wypracowanie treści dla tablic informacyjnych i przebiegu ścieżki edukacyjnej biegnącej między innymi przez teren zrewitalizowanego parku. Spotkania będą odbywały się co drugi miesiąc (6 spotkań w roku) i będą skierowane do różnych grup wiekowych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Liczba dodatkowych zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla różnych grup społecznych. Sposób pomiaru: listy obecności Wskaźniki rezultatu: Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych w zrewitalizowanej przestrzeni. Liczba osób ze specjalnymi potrzebami korzystających z nowej oferty. Sposób pomiaru: listy obecności
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami w tym z różnymi niepełnosprawnościami będą miały zagwarantowany swobodny udział w organizowanej ofercie poprzez jej dostosowanie do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.)
Czas realizacji	2027-2028

Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	15 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR) – środki własne

Obszar rewitalizacji (podobszar Kościerzycy i Mąkoszyce)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5.	
Nazwa przedsięwzięcia	Stworzenie zintegrowanego systemu ścieżek, szlaków i tras rowerowych
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: 49-315 Mąkoszyce, 49-314 Kościerzycy
Opis przedsięwzięcia	Często zgłaszanym problemem w trakcie prac diagnostycznych były kwestie wykluczenia komunikacyjnego i brak możliwości bezpiecznego dojazdu między miejscowościami – w szczególności młodzieży, chcącej skorzystać z oferty poszczególnych sołectw. Budowa zintegrowanego systemu poprawi możliwości bezpiecznego przemieszczania się mieszkańców pomiędzy sołectwami, a jednocześnie wzmocni potencjał turystyczny obszaru Planuje się: – Wytyczenie optymalnych szlaków, ścieżek i tras rowerowych, – Przygotowanie dokumentacji technicznej i projektowej, – Wykonanie zaplanowanych szlaków, ścieżek i tras rowerowych. Należy pamiętać, iż realizacja inwestycji może wymagać osobnych uzgodnień z odpowiednimi organami i instytucjami (w tym RDOŚ).
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Długość wybudowanych i zaprojektowanych tras/ścieżek rowerowych Sposób pomiaru: dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury Liczba osób ze specjalnymi potrzebami korzystających z nowej oferty. Sposób pomiaru: listy obecności, monitoring
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt zostanie zrealizowany z uwzględnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Projektowana infrastruktura będzie uwzględniała udogodnienia dla osób o szczególnych potrzebach.
Czas realizacji	2024-2027

Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	6 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnlKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6.	
Nazwa przedsięwzięcia	Włączmy się (Centrum Aktywności Społecznej)
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Gmina Lubsza
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: 49-315 Mąkoszyce, 49-314 Kościerzycy
Opis przedsięwzięcia	Diagnoza problemów społecznych wykazała funkcjonowanie na obszarze grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją takich jak: – osoby bezrobotne, – klienci pomocy społecznej – osoby w wieku senioralny Jednocześnie wskazano na działalność środowisk integrujących różne grupy społeczne (KGW, OSP). Proponowany projekt zakłada uruchomienie mechanizmów włączenia społecznego poprzez realizację oferty wsparcia dla różnych grup zagrożonych. Planuje się: – zajęcia ruchowe na poprawę kondycji, – zajęcia taneczne, – spotkania integracyjne, – spotkanie z rehabilitantem, – kurs pierwszej pomocy, – spotkanie z psychologiem/psychoterapeutą (warsztaty z asertywności, ćwiczenia ze sprawności umysłu) – cykliczne, – spotkanie z policją i strażą odnośnie bezpieczeństwa, – spotkanie z informatykiem – bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni, – warsztaty florystyczne, – spotkanie z asystentem rodziny- cykliczne, – spotkanie z dietetykiem/kosmetyczką. Ponadto proponuje się aby wyremontowana infrastruktura była udostępniana dla lokalnych organizacji pozarządowych i społecznych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Zintegrowana i aktywna społeczność
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: Liczba dodatkowych elementów Sposób pomiaru: dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury Liczba osób ze specjalnymi potrzebami korzystających z nowej oferty. Sposób pomiaru: listy obecności, monitoring
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, płeć, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie, światopogląd czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami w tym z różnymi niepełnosprawnościami będą miały zagwarantowany swobodny udział w organizowanej ofercie poprzez jej

	dostosowanie do określonych potrzeb (np. zatrudnienie tłumacza języka migowego, organizacja oferty w miejscach dla osób o ograniczonej zdolności ruchowej itp.).
Czas realizacji	2024-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	600 000 00 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

8.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniżej zamieszczono propozycje dodatkowych zadań, które mają na celu wspieranie podstawowych działań rewitalizacyjnych. Przedstawiona lista nie jest katalogiem zamknięty i można przewidzieć powstanie dodatkowych inicjatyw w trakcie realizacji podstawowych działań rewitalizacyjnych. W przypadku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych poza obszarem rewitalizacji należy mieć na uwadze przepisy odrębne odnoszące się zarówno do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jak i do wałów przeciwpowodziowych.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka	Powiązanie z celem/celami strategicznym
1	Rozwój infrastruktury turystycznej w Gminie Lubsza w tym budowa pieszych szlaków turystycznych i rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Projekt zakłada wykorzystanie potencjału turystycznego Gminy Lubsza. Wyznaczenie pieszych szlaków turystycznych/ ścieżek edukacyjnych, stworzenie map i tablic informacyjnych może zachęcić turystów do częstszych odwiedzin gminy i tym samym wzmocnić lokalną gospodarkę i rynek pracy	2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
2	Promocja Lubszy jako gminy otwartej na turystów	Projekt obejmuje przygotowanie kampanii marketingowej oraz jej przeprowadzenie. Kampania będzie promowała w mediach regionalnych najważniejsze święta gminne i powinna zachęcić turystów do odwiedzin Lubszy	1. Zintegrowana i aktywna społeczność 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
3	Aktywne wsparcie osób zagrożonych marginalizacją i włączenie w działania związane z obsługą ruchu turystycznego	Działanie ma na celu aktywizację mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Zaangażowanie osób zagrożonych wykluczeniem w organizację i obsługę lokalnych imprez kulturalnych, co może być pierwszym krokiem do dalszych działań reintegracyjnych.	1. Zintegrowana i aktywna społeczność

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań

9.1 Komplementarność przestrzenna

Wybrane do realizacji przedsięwzięcia są odpowiedzią na zdiagnozowane deficyty obszaru rewitalizacji, który traktowany jest jako swoista całość. Zaplanowane działania nie będą zatem oddziaływać wyłącznie punktowo lecz także na całe otoczenie. Dzięki prowadzeniu działań na wybranym obszarze rewitalizacji, zwiększają się szanse na wyprowadzenie tego obszaru z kryzysu. Działania rewitalizacyjne w głównej mierze będą skupiały się na miejscach i obiektach użyteczności publicznej, a ich realizacja przyniesie pozytywne skutki dla całej gminy. Dzięki temu nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale także całej gminy oraz osoby odwiedzające będą mogli korzystać z efektów podejmowanych działań.

9.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa jest wzajemnym i tematycznym dopełnianiem się działań w ramach sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Zapewnia to wielokierunkowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne w niniejszym dokumencie zaprojektowano w taki sposób, aby zapewnić spójność problemową. Poszczególne przedsięwzięcia w sferze społecznej uzupełniają się poprzez działania w sferach pozaspołecznych. Dzięki temu zapobiega się zjawisku fragmentaryzacji działań, prowadząc je w sposób kompleksowy. Ponadto zasada komplementarności problemowej wyrażona jest także tym, że projekty wpisują się w kierunki działań przewidziane w ramach rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele strategiczne, co w efekcie prowadzi do realizacji wizji obszaru zdefiniowanego w GPR.

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem strategicznym programującym rozwój Gminy Lubsza na najbliższe kilka lat. Z wagi na fakt, że zadania (projekty) w nim zapisane mogą być zgłaszane nie tylko przez samorząd, jego wdrażanie wymaga szerokiej współpracy samorządu podmiotów z sektora pozarządowego lub biznesowego. Z tego względu zachodzi konieczność stworzenia systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność w zakresie wdrażanych procedur. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiada wójt Gminy Lubsza, przy wsparciu Urzędu Gminy. Kluczowe znaczenie w tym zakresie będzie miała kooperacja pomiędzy operatorem rewitalizacji, a poszczególnymi wydziałami Urzędu Gminy, jednostkami organizacyjnymi oraz innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

Gmina Lubsza nie realizowała w poprzednich latach programów rewitalizacji. Pomimo tego, proces rewitalizacji ma swoją ciągłość na poziomie projektów mających na celu przywrócenie do stanu

pierwotnego lub nadania nowych funkcji budynkom, bądź inwestycje w kapitał ludzki (realizowanych na podstawie m.in. strategii rozwoju gminy). W poniższej tabeli wskazano projekty inwestycyjne realizowane ze środków zewnętrznych w perspektywie lat 2014-2020.

Tabela 18 Projekty zrealizowane ze środków zewnętrznych w latach 2014-2020

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu
1.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Mąkoszycach, w gminie Lubsza (w realizacji)	Ogółem: 1 423 783,12 zł Dofinansowanie z UE: 1 210 215,65 zł Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Projekt obejmuje budowę punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Na terenie PSZOK utworzony zostanie zewnętrzny Punkt Wymiany Rzeczy Używanych. W punkcie odbywać się będą cykliczne wymiany przedmiotów nadających się do ponownego użycia.
2.	Ścieżka do sukcesu- rozwój kompetencji uczniów z Gminy Lubsza	Ogółem: 1 006 012,50 zł Dofinansowanie z UE: 855 110,62 zł Europejski Fundusz Społeczny	Celem projektu był rozwój kompetencji kluczowych, podniesienie wiedzy, wyrównanie szans edukacyjnych i zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach uczniów szkół podstawowych uczących się i mieszkających w Gminie Lubsza. Projekt obejmował także podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli.
3.	Stawiamy na przedszkolaki w Gminie Lubsza	Ogółem: 588 560,00 zł Dofinansowanie z UE: 500 186,00 zł Europejski Fundusz Społeczny	Projekt był realizowany w trzech placówkach przedszkolnych na terenie gminy. W ramach projektu rozszerzono ofertę zajęć dodatkowych, doposażono placówki w sprzęt do realizacji zajęć, podniesiono kompetencje zawodowe nauczycieli wychowania przedszkolnego.
4.	Edukacja w Gminie Lubsza przepisem na sukces	Ogółem: 192 058,66 zł Dofinansowanie z UE: 163 249,86 zł Europejski Fundusz Społeczny	Projekt obejmował podniesienie jakości kształcenia poprzez realizację zajęć ukierunkowanych na kształtowanie kompetencji kluczowych i z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.
5.	Nie-Sami-Dzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne	Ogółem: 22 078 356,82 zł Dofinansowanie z UE: 18 766 603,29 zł Europejski Fundusz Społeczny	Projekt obejmował działania w obszarze rozwoju i wsparcia usług społecznych dla osób niesamodzielnych, starszych i niepełnosprawnych.
6.	Ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych położonych na obszarze województwa opolskiego	Ogółem: 2 892 250,00 zł Dofinansowanie z UE: 2 458 412,50 zł Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	W ramach projektu sporządzono plany dla 12 rezerwatów przyrody, w tym na terenie Gminy Lubsza w celu ograniczania gatunków roślin niepożądanych.

7.	Most do sukcesu	Ogółem: 2 368 899,61 zł Dofinansowanie z UE: 2 013 564,66 zł Europejski Fundusz Społeczny	Projekt był skierowany do osób powyżej 29 roku życia, bezrobotnych, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano warsztaty, szkolenia, pomoc w zakresie zakładania własnej firmy.
8.	Czas na START	Ogółem: 904 277,70 zł Dofinansowanie z UE: 768 636,04 zł Europejski Fundusz Społeczny	Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa oraz poprawa dostępu do zatrudnienia kilkudziesięciu osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
9.	Pracuję u siebie	Ogółem: 2 371 990,00 zł Dofinansowanie z UE: 1 981 171,50 zł Europejski Fundusz Społeczny	Projekt obejmował przyznanie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, organizację wsparcia doradczego i szkoleniowego dla uczestników.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapadotacji.gov.pl/> [dostęp: 20.11.2023 r.]

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach GPR stanowią niejako kontynuację podjętych wcześniej działań – dotyczy to w szczególności projektów społecznych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

GPR będzie realizowany w oparciu o zróżnicowane źródła finansowania, w tym w szczególności Program Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027. Ponadto wykorzystane zostaną środki własne gminy, środki organizacji pozarządowych, środki finansowe z innych źródeł i funduszy (fundusze rządowe, ministerialne, prywatne). Jednocześnie finansowanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano zgodnie z zasadą dodatkowości przy wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych oraz programów krajowych, co wskazuje na komplementarność przyjętych rozwiązań. Ponadto dzięki różnym metodom pozyskiwania środków finansowych zwiększa się szansa na uzyskanie wymaganych kwot na realizację poszczególnych projektów.

9.6 Dostępność

Wszelkie przedsięwzięcia w ramach GPR, zarówno z listy podstawowej jak i uzupełniającej będą realizowane zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240). Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy, osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swój stan zdrowia musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach na zasadzie równości z innymi osobami (osobą taką może być osoba z niepełnosprawnością

ruchową, umysłową, starsza, niewidoma, niesłysząca, poruszająca się za pomocą kul, chodzików, kobiety w ciąży itd.).

Przytoczone przepisy wskazują na konieczność zastosowania rozwiązań spełniających minimalne wymagania w zakresie zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

1. **W zakresie dostępności architektonicznej** będą stasowane następujące udogodnienia:

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych oraz rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558, 1700 i 1812),
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

2. **W zakresie dostępności cyfrowej** zastosowane zostaną udogodnienia przewidziane w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2023 poz. 82).

3. **W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej** zostaną spełnione następujące wymagania:

- obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20), lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,

- zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

9.7 Podsumowanie komplementarności

W poniższej tabeli przedstawiono komplementarność przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR. Przedsięwzięcia te są komplementarne wobec celów i działań przedstawionych w niniejszym dokumencie.

Tabela 19 Matryca komplementarności – komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel 1. Zintegrowana i aktywna społeczność				Cel 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne		Cel 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych
		1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie, bezrobotne) marginalizacją	1.2 Wykorzystanie potencjału turystycznego i wypoczynkowego obszaru rewitalizacji i gminy Lubsza	1.3 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy na obszarze rewitalizacji	1.4 Wsparcie organizacji pozarządowych i społecznych	2.1 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej	2.2 Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	3.1 Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań
Przedsięwzięcia podstawowe								
1	Rewitalizacja ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach z przeznaczeniem na cele społeczne					✓	✓	
2	Całoroczna oferta kulturalno-oświatowa	✓						
3	Rewitalizacja zabytkowego parku w Mąkoszycach						✓	
4	Poznajmy historię						✓	
5	Stworzenie zintegrowanego systemu ścieżek, szlaków i tras rowerowych						✓	
6	Włączmy się (Centrum Aktywności Społecznej)	✓			✓			
Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne								
1	Rozwój infrastruktury turystycznej w Gminie Lubsza w tym budowa pieszych szlaków turystycznych i rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą					✓	✓	✓
2	Promocja Lubszy jako gminy otwartej na turystów		✓					
3	Aktywne wsparcie osób zagrożonych marginalizacją i włącznie w działania związane z obsługą ruchu turystycznego	✓	✓					

Źródło: opracowanie własne.

9.8 Mechanizmy integracji

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej interwencji w GPR będą następujące czynniki:

1. Integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił będzie takie mechanizmy jak:
 - konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,
 - nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR – otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na obszar rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:
 - powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
 - współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
 - współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
 - periodyczne spotkania z interesariuszami,
 - dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.
3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

W rozdziale 12 opisano system monitoringu i ewaluacji GPR. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

10. Indykatywne ramy finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono szacowane koszty realizacji poszczególnych zadań wraz z potencjalnymi źródłami ich finansowania. Ogólny koszt realizacji wszystkich zadań wynosi 10 915 000,00 zł.

Tabela 20 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia	Termin realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Potencjalne źródła finansowania
Projekty podstawowe – przeznaczone do finansowania z FEO 2021-2027, priorytet 10					
1	Rewitalizacja ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach z przeznaczeniem na cele społeczne	Ośrodek w Kościerzycach	2024-2027	2 000 000,00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS), fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
2	Rewitalizacja zabytkowego parku w Mąkoszycach	Mąkoszyce, dz. nr 34/46	2024-2027	2 000 000,00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS), fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
Projekty podstawowe – przeznaczone do finansowania z innych priorytetów FEO 2021-2027 lub innych źródeł finansowania					
3	Całoroczna oferta kulturalno-oświatowa	Ośrodek w Kościerzycach	2024-2027	300 000,00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS), fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
4	Poznajmy historię	Mąkoszyce, dz. nr 34/46	2027-2028	15 000,00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR), granty, środki prywatne
5	Stworzenie zintegrowanego systemu ścieżek, szlaków i tras rowerowych	Mąkoszyce, Kościerzycy	2024-2027	6 000 000,00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS), fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
6	Włączmy się (Centrum Aktywności Społecznej)	Mąkoszyce, Kościerzycy	2024-2027	600 000 00 zł	Środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR), fundusze ministerstw
suma				10 915 000,00 zł	

Źródło: opracowanie własne.

11. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsha są:

Wójt Gminy Lubsha (wraz z pomocą Urzędu Gminy)	Organ wykonawczy w gminie, odpowiedzialny za wdrażanie programu rewitalizacji, uwzględniający procesy rewitalizacji w projektowaniu budżetu gminy. W celu usprawnienia wdrażania założeń GPR, wójt może powołać zespoły zadaniowe, odpowiedzialne za właściwą organizację przedsięwzięć od strony technicznej (m.in.: przygotowanie warunków zamówienia, prowadzenie postępowań przetargowych, nadzór nad poszczególnymi etapami robót, monitoring).
Rada Gminy	Uchwala program rewitalizacji, akceptuje zmiany, zabezpiecza środki finansowe na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w budżecie gminy. Do zadań Rady Gminy należeć będzie także uchwalenie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.
Komitet Rewitalizacji	Jest wsparciem doradczym Wójta Gminy Lubsha, dba o prawidłową realizację GPR oraz prowadzi dialog z poszczególnymi interesariuszami procesu rewitalizacji. Komitet może inicjować również partnerstwa między samorządem a partnerami projektowymi w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR. Zasady wyznaczania członków Komitetu Rewitalizacji oraz zasad jego funkcjonowania określa Rada Gminy w drodze uchwały, której podjęcie musi zostać poprzedzone konsultacjami społecznymi.

12. System monitoringu i ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

12.1 Ewaluacja GPR

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ewaluacja) będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Jej celem jest analiza stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w programie oraz przedstawienie ich rezultatów. Ocena stanowi podstawę do ewentualnej modyfikacji i aktualizacji GPR.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- Ocena sporządzona przez wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta.

Poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania celów GPR, będące narzędziem śledzenia postępów realizacji poszczególnych celów. Wybrane wskaźniki mierzą konkretne efekty podejmowanych działań rewitalizacyjnych. Wartość bazowa wskaźników została obliczona dla całego obszaru rewitalizacji. Niemniej rekomenduje się aby działania ewaluacyjne i monitoringowe prowadzone były również dla poszczególnych podobszarów (Kościerzycy, Mąkoszyce).

Tabela 21 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r.)	Wartość docelowa	Źródło danych
Cel strategiczny 1. Zintegrowana i aktywna społeczność			
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	27,97	spadek	Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	21,56	spadek	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubczy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	64,68	wzrost	dane.biznes.gov.pl
Udział obiektów wymagających	76,9%	spadek	Urząd Gminy w Lubczy

Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r.)	Wartość docelowa	Źródło danych
dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami			
Cel strategiczny 2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne			
Powierzchnia nowo zagospodarowanych przestrzeni publicznych	0	wzrost	Urząd Gminy w Lubczy
Liczba zrewitalizowanych obiektów publicznych	0	wzrost	Urząd Gminy w Lubczy
Cel strategiczny 3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych			
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	33,7%	spadek	Urząd Gminy w Lubczy
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	72,6%	spadek	Inwentaryzacja źródeł ciepła

Źródło: opracowanie własne.

12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitoring procesu rewitalizacji polega na systematycznym rejestrowaniu postępów procesu rewitalizacji, dokonywanego na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji poszczególnych projektów (produktów i rezultatów). Kontrolą podlegać będą aspekty finansowe, terminowość realizacji zadań oraz ich skuteczność. W związku z powyższym, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Monitoring będzie się odbywał w cyklach rocznych za pomocą przygotowanych kart projektów. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu, zgodnie z załączonym wzorem. Przedstawiony wzór może podlegać modyfikacjom w uzasadnionych przypadkach (jeśli np. realizowane zadanie tego wymaga lub jest bardziej skomplikowane). Sporządzone karty powinny zostać przekazane do Urzędu Gminy Lubcza.

Tabela 22 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne.

12.3 Aktualizacja GPR

Zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych mogą mieć wpływ na realizację założeń Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z tym możliwe jest dokonanie aktualizacji dokumentu. Ważnym czynnikiem jest tu m.in. występowanie problemów ograniczających możliwości realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub warunkujących niską efektywność podejmowanych działań, bądź możliwość pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć z listy uzupełniającej. Aktualizacja gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

- Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na 3 lata).
- Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.
- Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej gminy i w BIP.
- Wniosek do Rady Gminy o zmianę programu rewitalizacji.
- Dokonanie zmian w GPR.
- Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
- Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych taka zmiana gminnego programu rewitalizacji, która nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie wymaga zmiany uchwały dotyczącej ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).
- Podjęcie uchwały.

12.4 Harmonogram realizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030. Okresy realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych zostały zawarte w opisie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 23 Harmonogram rewitalizacji

Etap prac	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030	2023 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2023 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Lubsza	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2023 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2023 do 2030
Monitoring	Od 2023 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja	Od 2023 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne.

12.5 Koszty zarządzania

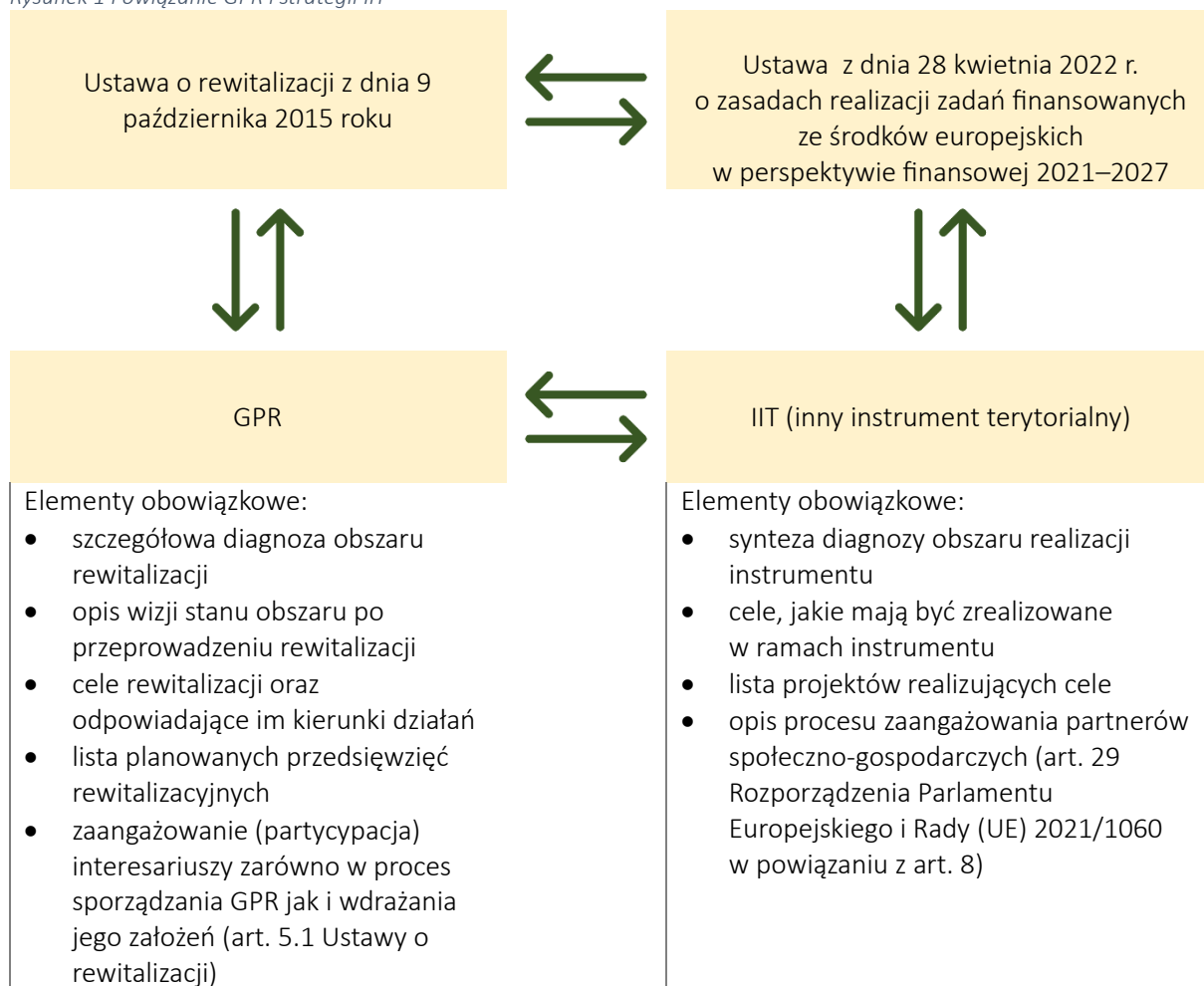
Nie przewiduje się konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów zarządzania w związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030. Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Gminy w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. Ponadto praca w Komitecie Rewitalizacji, który bierze udział w procesie zarządzania GPR,

ma charakter społeczny, doradczy. W przypadku ewaluacji dopuszcza się jednak zlecenie opracowania badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu. Zaangażowanie wyspecjalizowanego podmiotu realizującego tego typu usługi możliwe będzie w przypadku dysponowania wolnymi środkami w budżecie gminy.

13. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 daje możliwości pełnienia przez GPR funkcji strategii IIT (Inny Instrument Terytorialny) w zakresie zaplanowanych dla GPR działań finansowanych ze środków polityki spójności. Poniżej przedstawiono schemat powiązań pomiędzy GPR, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków z Funduszy Europejskich.

Rysunek 1 Powiązanie GPR i strategii IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce.

Regulacje wykonawcze Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027) wskazują, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 pełni także funkcję strategii IIT, ponieważ uwzględniono w nim obowiązkowe elementy strategii IIT.

Tabela 24 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji

Numer rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4 i 5	Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych
8	Lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami
7	Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu
14	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oprócz standardowych technik partycypacyjnych (konsultacji społecznych, spotkań warsztatowych, zbierania uwag w postaci papierowej, ustnej i elektronicznej) przeprowadzono również procedurę opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubrza na lata 2023-2030. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2021 poz. 485) projekt dokumentu skierowano do następujących podmiotów:

- zarządu właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarządu właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewody – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwych organów wojskowych, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwej gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Krajowego Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223) – w zakresie

sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości.

Dodatkowo na podstawie art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w powiązaniu z art. 8. zapewniono możliwość i włączono w proces przygotowania GPR następujących partnerów: władze lokalne i miejskie oraz instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie.

Za pośrednictwem platformy e-puap lub wysyłając za pośrednictwem poczty tradycyjnej projekt programu zostanie przekazany do odpowiednich podmiotów.

14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

14.1 Uspołecznienie opracowania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 powstał przy współudziale społeczności lokalnej. Dokument przeszedł wszystkie niezbędne formy konsultacji społecznych.

1. **Konsultacje w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.** Stanowiły pierwszy etap włączenia społeczności w proces opracowania GPR. Konsultacje zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572), art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Zasady, tryb i termin przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie określa Obwieszczenie Wójta Gminy Lubsza z dnia 29 marca 2023 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od 5 kwietnia do 28 kwietnia 2023 r., w formie:
 - zbierania uwag w postaci elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego, dostępnego na stronie internetowej Urzędu Gminy,
 - zbierania uwag w postaci papierowej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego dostępnego w Urzędzie Gminy i na stronie internetowej Urzędu Gminy,
 - wypełnienie elektronicznego formularza ankiety, dostępnej na stronie internetowej Urzędu Gminy,

- otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 20 kwietnia 2023 r.

W trakcie trwania konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi dotyczące projektu uchwały oraz granic wyznaczających obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Ponadto nie wpłynęły żadne ankiety na temat deficytów i potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

2. **Przystąpienie do opracowania GPR.**

3. **Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.** Pozwolił mieszkańcom gminy wpłynąć na działania, które mają zostać podjęte na terenie gminy w najbliższych latach. Propozycje przedsięwzięć lub projektów do realizacji w GPR można było zgłosić w terminie od 31.07.2023 r. do 07.08.2023 r. W wyniku naboru zgromadzono 6 propozycji, które zostały włączone do listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

4. **Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030.** Wszystkie zastosowane formy partycypacyjnego sposobu wypracowania dokumentu posłużyły:

- inicjowaniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez mieszkańców;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji.

5. **Przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030**

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz procesu opiniowania, odniesieniu się do zgłaszanych uwag, dokument w ostatecznej formie zostanie poddany pod głosowanie na sesji Rady Gminy Lubsza.

6. **Ocena GPR Gminy Lubsza na lata 2023-2030 przez IZ**

W związku z planowaniem ubiegania się o środki programu regionalnego FEO 2021-2027 Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 zostanie przekazany do Instytucji Zarządzającej program w celu wpisania go na wykaz programów rewitalizacji województwa opolskiego, zgodnie z przewidzianą procedurą².

² Załącznik nr 1 do uchwały nr 9371/2023 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2023 r. Procedura Instytucji Zarządzającej FEO 2021-2027 dotycząca opiniowania Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie opolskim

14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów oraz interesariuszy. Z tego względu w ramach rozpowszechniania informacji na temat GPR będą podejmowane takie działania jak m.in.:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji oraz publikowanie aktualności związanych z realizowanym procesem rewitalizacji w gminie,
- publikowanie informacji związanych z realizacją procesu rewitalizacji w mediach społecznościowych,
- publikowanie raportów z ewaluacji,
- podejmowanie współpracy międzysektorowej poprzez:
 - opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
 - powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję opiniodawczo- doradczą Wójta Gminy Lubsza,
 - organizację co najmniej jednego w roku otwartego spotkania konsultacyjnego, w trakcie którego mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dotyczące prowadzonych prac.

Wśród interesariuszy procesu rewitalizacji, wobec których będzie prowadzona polityka komunikacji i informacji, znajdują się: mieszkańcy gminy, zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji, lokalni przedsiębiorcy, wspólnoty, organizacje pozarządowe, spółdzielnie itp. Proponowane wyżej działania mają na celu aktywizację społeczną mieszkańców oraz wspieranie dialogu i współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37), ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029.) oraz ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2022 r., poz. 916) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

Po opracowaniu projektu dokumentu, skierowano pisma dotyczące konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu stwierdził brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny także potwierdził swoje stanowisko, co do braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Wszystkie proponowane rozwiązania projektowe w Gminnym Programie Rewitalizacji są zgodne z uchwałami i prawem miejscowym, stąd też nie przewiduje się konieczności zmian lub uchylania przedmiotowych dokumentów.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubsza na lata 2023-2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

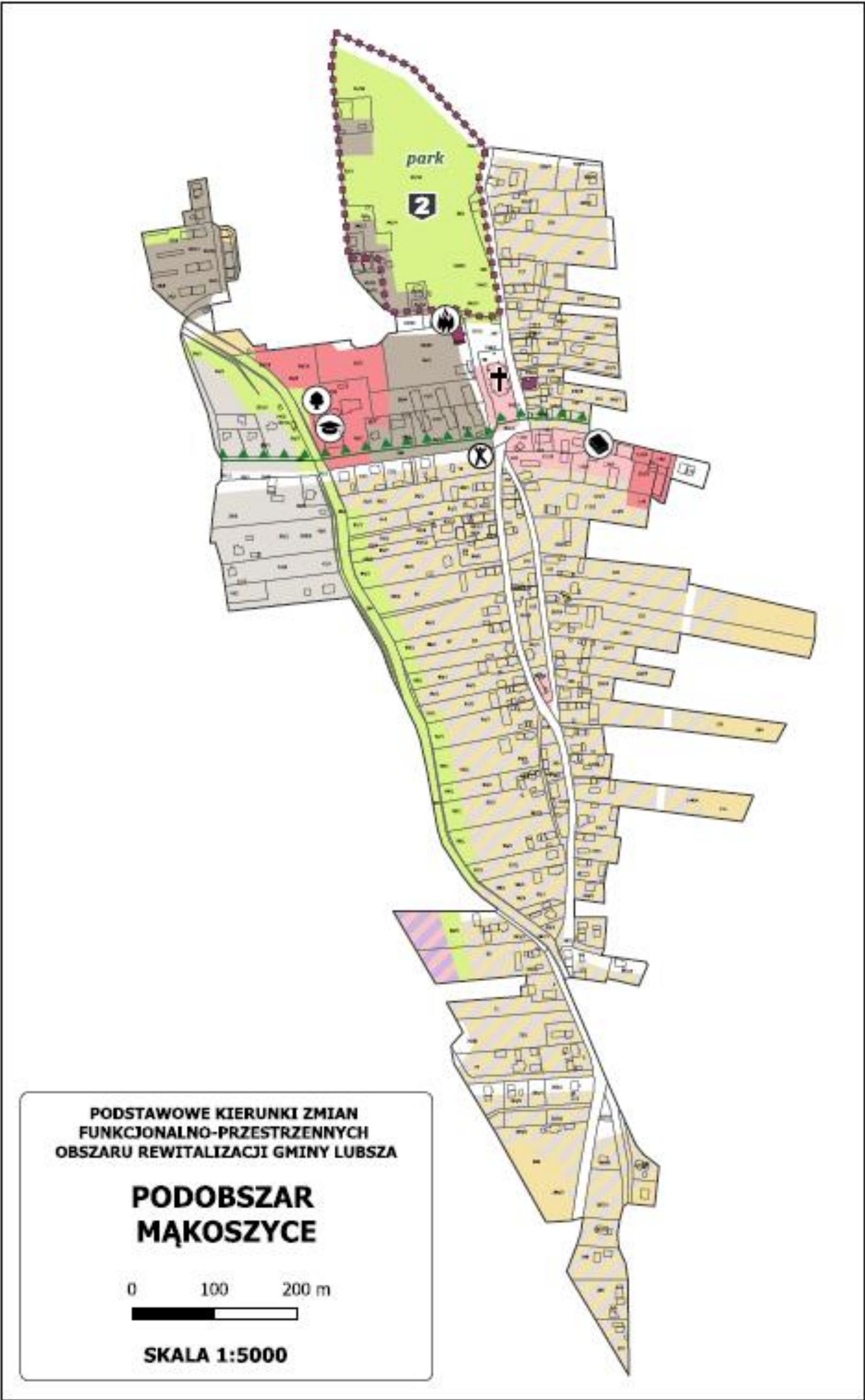
Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wywołuje konieczności wprowadzenia zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubsza. Nie przewiduje się także zmian w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.

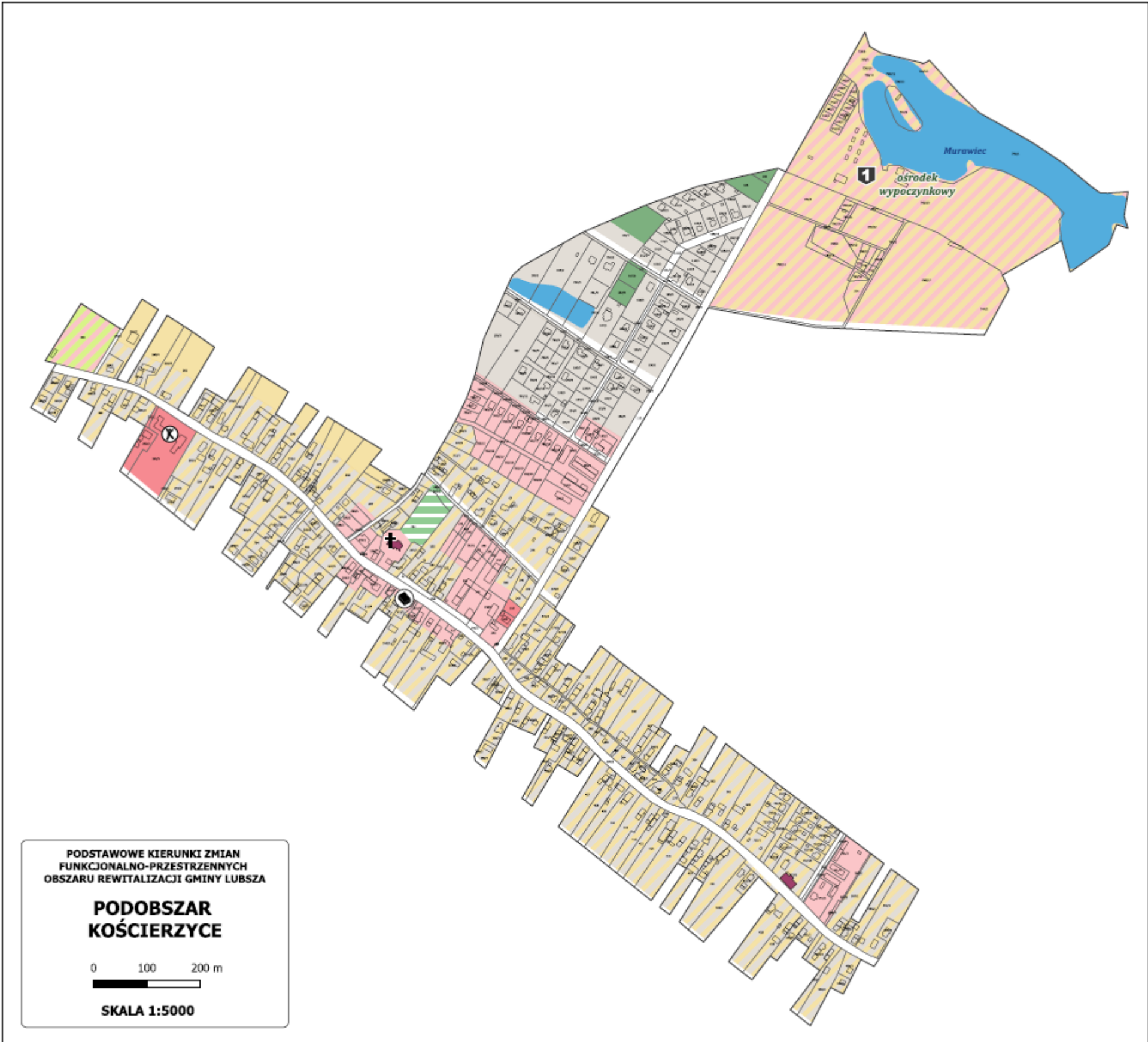
Załącznik nr 1. Matryca logiczna procesu rewitalizacji

Wizja: Po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych nastąpiło ożywienie społeczne i gospodarze obszaru. Osoby w trudnej sytuacji życiowej zostały otoczone profesjonalnym wsparciem, a dzięki zwiększonej dostępności obiektów użyteczności publicznej, mieszkańcy stali się silniej zintegrowani i tworzą realnie działającą wspólnotę. Odnowione miejsca rekreacji i wypoczynku oraz dynamiczne instytucje kulturalne zachęcają użytkowników do regularnej aktywności. Uwolniony turystyczny potencjał wpływa na wzrost lokalnej gospodarki i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. W obszarze rewitalizacji dostępne są wysokiej jakości usługi publiczne, które wspierają mieszkańców i zapewniają równe szanse i możliwości rozwoju.

Wymiar diagnostyczno-koncepcyjny			
	Zdiagnozowane problemy	Kierunki działań	Cele rewitalizacji
Sfera społeczno-gospodarcza	- Niska aktywności społeczna wyrażona niską liczbą organizacji pozarządowych oraz spadkiem liczby czytelników (w szczególności w Mąkoszycach), - Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia, - Mało atrakcyjny rynek pracy nie dający możliwości znalezienia interesującego zatrudnienia lub podnoszenia kompetencji zawodowych, - Wyludnianie się obszaru w związku z procesami demograficznymi i migracyjnymi, - Funkcjonowanie grup /osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - Niski poziom bezpieczeństwa.	1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie, bezrobotne) marginalizacją 1.2 Wykorzystanie potencjału turystycznego i wypoczynkowego obszaru rewitalizacji i gminy Lubsza 1.3 Wzrost poziomu przedsiębiorczości, rozwój rynku pracy na obszarze rewitalizacji 1.4 Wsparcie organizacji pozarządowych i społecznych	1. Zintegrowana i aktywna społeczność
Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna	- Przestarzała i mało funkcjonalna infrastruktura sportu, wypoczynku, rekreacji - Wysoki poziom degradacji obiektów (w tym zabytkowych – park w Mąkoszycach), - Mało atrakcyjna, niskiej jakości przestrzeń publiczna.	2.1 Modernizacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej 2.2 Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	2. Uporządkowane, atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne
Sfera środowiskowa	Okresowe przekroczenia stężenia pyłów zawieszonych, P.M 2.5 ze względu na wykorzystywane nisko sprawnych źródła ciepła na paliwa stałe (w szczególności w Kościerzycach)	3.1 Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań	3. Racjonalne wykorzystanie i ochrona zasobów naturalnych

Operacyjny poziom interwencji				
Wiązki projektowe			Problem, który zostanie rozwiązany	Spodziewane efekty
	Projekt infrastrukturalny	Projekt społeczny		
I	Rewitalizacja ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach z przeznaczeniem na cele społeczne	Całoroczna oferta kulturalno-oświatowa	Funkcjonowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	- spadek liczby klientów OPS, - poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji - większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych - zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym gminy - wzrost liczby odwiedzających turystów
		Włączmy się	Brak dostosowanej do potrzeb oferty kulturalnej, rekreacyjnej	
II	Rewitalizacja zabytkowego parku w Mąkoszycach	Poznajmy historię	Utrata funkcji obiektów i przestrzeni publicznych, brak ich dostosowania do potrzeb społecznych Wysoki poziom degradacji technicznej obiektów	- poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji - wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji - aktywne korzystanie z lokalnych przestrzeni - powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom - poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych - spadek liczby osób bezrobotnych - spadek liczby klientów OPS - wzrost liczby miejsc pracy - wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, - poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji - większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych - zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym gminy wzrost liczby odwiedzających turystów
		Włączmy się	Ograniczenia lub brak możliwości w użytkowaniu obiektów ze względu na brak modernizacji obiektów Funkcjonowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (bezrobotnych), Niższy niż w pozostałych częściach gminy rozwój gospodarczy Brak dostosowanej do potrzeb oferty kulturalnej, rekreacyjnej	
III	Stworzenie zintegrowanego systemu ścieżek, szlaków i tras rowerowych		Utrata funkcji obiektów i przestrzeni publicznych, brak ich dostosowania do potrzeb społecznych Wysoki poziom degradacji technicznej obiektów Ograniczenia lub brak możliwości w użytkowaniu obiektów ze względu na brak modernizacji obiektów	- poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji - wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji - aktywne korzystanie z lokalnych przestrzeni - powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom - poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych

OBJAŚNIENIA:

	przedszkole publiczne		obiekt wpisany do rejestru zabytków
	publiczna szkoła podstawowa		obszar wpisany do rejestru zabytków
	biblioteka publiczna i świetlica wiejska		granica obszaru rewitalizacji
	OSP		obszar chronionego krajobrazu
	pomnik przyrody		wody powierzchniowe
	kościół		

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

- 1** Rewitalizacja ośrodka wypoczynkowego w Kościerzycach z przeznaczeniem na cele społeczne
- 2** Rewitalizacja zabytkowego parku w Mąkoszycach

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
	zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna
	strefa produkcyjno-usługowa
	usługi
	usługi publiczne
	usługi sportu i rekreacji ruchowej
	usługi turystyki
	zieleń krajobrazowo-ekologiczna
	cmentarze
	zieleń urządzona
	rolnictwo